

การเดินทางจากบ้านสู่เมือง
The travel to the city

นางสาวชนากานต์ ตัชชนานุสรณ์

ศิลปศึกษานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศึกษา วิทยาลัยเพาะช่าง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ปีการศึกษา 2567

ลิขสิทธิ์ของ วิทยาลัยเพาะช่าง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

การเดินทางจากบ้านสู่เมือง

นางสาวชนากานต์ ตัชชนานุสรณ์

ศิลปศึกษานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศึกษา วิทยาลัยเพาะช่าง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ปีการศึกษา 2567

ลิขสิทธิ์ของ วิทยาลัยเพาะช่าง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

THE TRAVEL TO THE CITY

Miss Chanakan Tanchananusorn

The Art Education Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Bachelor of Education Program in Art Education
Poh-Chang Academy of Arts,
Rajamangala University of Technology Rattanakosin
Academic Year 2024
Copyright of Poh-Chang Academy of Arts
Rajamangala University of Technology Rattanakosin

วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ อนุมัติให้ศิลปศึกษานิพนธ์
เรื่อง การเดินทางจากบ้านสู่เมือง
เสนอโดย นางสาวชนากานต์ ตัชชนานุสรณ์ รหัสนักศึกษา 4641072141126
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรัฐ บุญทรง)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเพาะช่าง
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คณะกรรมการตรวจสอบศิลปศึกษานิพนธ์

..... ประธานกรรมการสอบ

(รองศาสตราจารย์นพดล เนตรดี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปราโมทย์ บุญเต็ม)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิศักดิ์ วัฒนวรรณผล)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ วาที่ร้อยโท ชัยชาญ จันทศรี)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์สุวิทย์ วิทยาจักษ์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์บรรลุ วิริยาภรณ์ประภาส)

..... กรรมการและเลขานุการ

(อาจารย์ ดร.นราญา บรรจงศิริ)

4641072141126 : ศีลศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา) ปีการศึกษา 2567

วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

คำสำคัญ: การเดินทางจากบ้านสู่เมือง, สถานีรถไฟมหาชัย, จิตรกรรมไทยร่วมสมัย

ชื่อ-สกุล: นางสาวชนากานต์ ตัชชนานุสรณ์

ชื่อเรื่อง: การเดินทางจากบ้านสู่เมือง

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปราโมทย์ บุญเต็ม

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิศักดิ์ วัฒนวรรณผล

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประวัติความเป็นมาของสถานีรถไฟมหาชัย 2) สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย ถ่ายทอดความประทับใจ“การเดินทางจากบ้านสู่เมือง” 3) ออกแบบและผลิตสื่อการสอนโดยโปรแกรม Canva กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย “การเดินทางจากบ้านสู่เมือง” นำไปเป็นสื่อการสอนในรายวิชาทัศนศิลป์

ขั้นตอนดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูล 2) การสร้างสรรค์ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์ 3) การสร้างสรรค์สื่อการสอน

ผลการวิจัย พบว่า

1) ผลการศึกษาประวัติความเป็นมาของสถานีรถไฟมหาชัย พบว่า สถานีรถไฟมหาชัยเป็นสถานีรถไฟระดับ 1 ของทางรถไฟสายแม่กลอง ตั้งอยู่บนถนนสุขาภิบาล ตำบลมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

2) การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย “ตลาดมหาชัย” ขนาด 100 x 120 เซนติเมตร เทคนิคสีฝุ่นบนเฟรมผ้าใบ การใช้สีฟ้าหม่นสร้างเป็นบรรยากาศโดยรวมที่แสดงออกถึงเมือง มหาชัย ที่มีทั้งฝุ่นโรงงาน และ ชายทะเล และสีที่แสดงออกในส่วนของภาพบุคคลคือ สีที่เปรียบเสมือนขนชั้นวรรณะที่แตกต่าง มีความหลากหลาย เช่น ชาวบ้าน จะมีสีคล้ำ เนื่องจากเป็นคนทะเลหาปลา ส่วนบุคคลที่มาจับจ่ายซื้อของก็จะมีผิวที่สว่าง เพราะส่วนใหญ่มาจากเมือง ส่วนสีสันของเสื้อผ้าบุคคลเป็นไปตามจินตนาการโดยไม่ยึดติดกับเหตุและผลความเป็นจริง ส่วนสถาปัตยกรรม และยานพาหนะ ใช้สีที่ใกล้เคียงความเป็นจริง โดยผสมคลุกเค้าสีบรรยากาศเข้าไปด้วย เพื่อความเหมาะสมของเอกภาพ

3) ผลการจัดทำสื่อการสอนการนำเสนอผ่านโปรแกรม Canva วิชาศิลปะ ในงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย เรื่องการเขียนสีตัวภาพคนในงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย แสดงขั้นตอนการร่างภาพตัดเส้นด้วยสีน้ำตาล การลงสีตัวภาพด้วยน้ำหมึกสีอ่อนไปจนถึงสีเข้ม

4641072141126 : Bachelor of Education Program in Art Education, Academic year 2024

Poh-Chang Academy of Arts, Rajamangala University of Technology Rattanakosin

Keyword: The travel to the city, Mahachai Railway Station, Thai Contemporary Painting

Name Surname: Miss Chanakan Tanchananusorn

Art Education Thesis Title: The Travel to the City

Advisor: Assistant Professor Pramot Boontem

Co Advisor: Assistant Professor Apisak Wattiwannapol

Abstract

The research aims to 1) study the history of Mahachai Railway Station 2) create contemporary Thai paintings conveying the impression of “Journey from Home to City” 3) design and produce teaching media using the Canva program. The process of creating Thai contemporary Painting “The Travel to the City” to be used as teaching media in the visual arts subject

The research process consists of 3 steps: 1) Research and collect data 2) Create an art thesis 3) Create teaching media

The research results found that

1) The results of the study of the history of Mahachai Railway Station found that Mahachai Railway Station is a level 1 railway station on the Mae Klong Railway Station, located on Sukhaphiban Road, Mahachai Subdistrict, Mueang District, Samut Sakhon Province

2) Thai Contemporary Painting “Mahachai Market”, size 100 x 120 centimeters, using the powder color technique on a canvas frame. The use of dull blue creates an overall atmosphere that expresses the city of Mahachai, which has both factory dust and the sea. The colors shown in the portraits are colors that represent different social classes and diversity, such as villagers who are dark because they are fishermen. The people who come to shop will have bright skin because most of them come from the city. The colors of the people's clothes are based on imagination without adhering to logic and reality. The architecture and vehicles use colors that are close to reality, mixed with the atmosphere's colors for the appropriateness of the unity.

3) The results of creating teaching media for presenting work through the Canva program, Art subject, in Thai Contemporary Painting, on painting the human figure in Thai Contemporary Painting, showing the steps of sketching the outline with brown, painting the figure with light to dark colors.

กิตติกรรมประกาศ

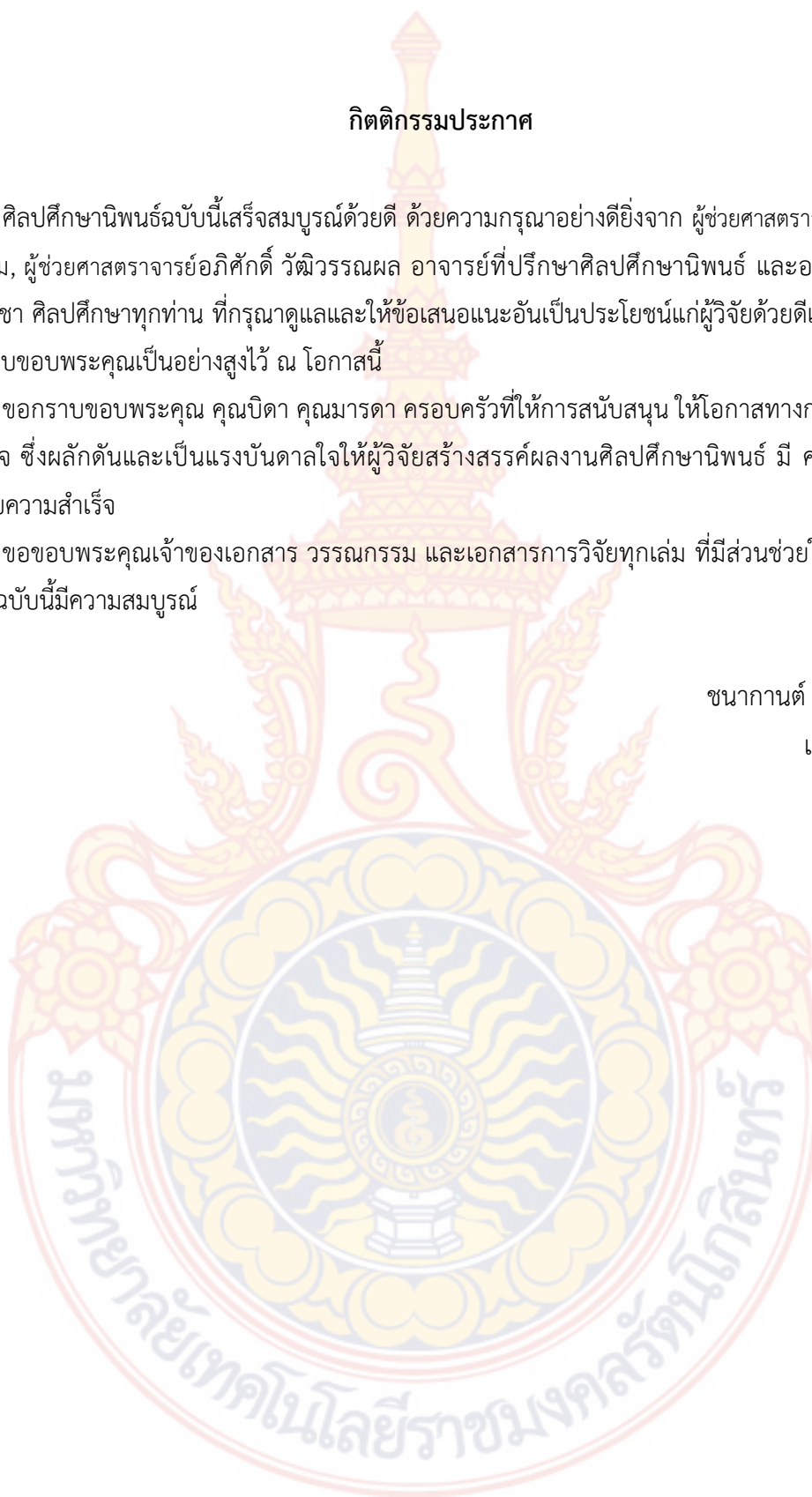
ศิลปศึกษานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปราโมทย์ บุญเต็ม, ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิศักดิ์ วัฒโนวรรณผล อาจารย์ที่ปรึกษาศิลปศึกษานิพนธ์ และอาจารย์ประจำสาขาวิชา ศิลปศึกษาทุกท่าน ที่กรุณาดูแลและให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณบิดา คุณมารดา ครอบครัวที่ให้การสนับสนุน ให้โอกาสทางการ ศึกษาและ กำลังใจ ซึ่งผลักดันและเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยสร้างสรรค์ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์ มี ความมุ่งมั่นจนประสบความสำเร็จ

ขอขอบพระคุณเจ้าของเอกสาร วรรณกรรม และเอกสารการวิจัยทุกเล่ม ที่มีส่วนช่วยให้ ศิลปศึกษานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์

ชนากานต์ ตัชนานุสรณ์

เมษายน 2568

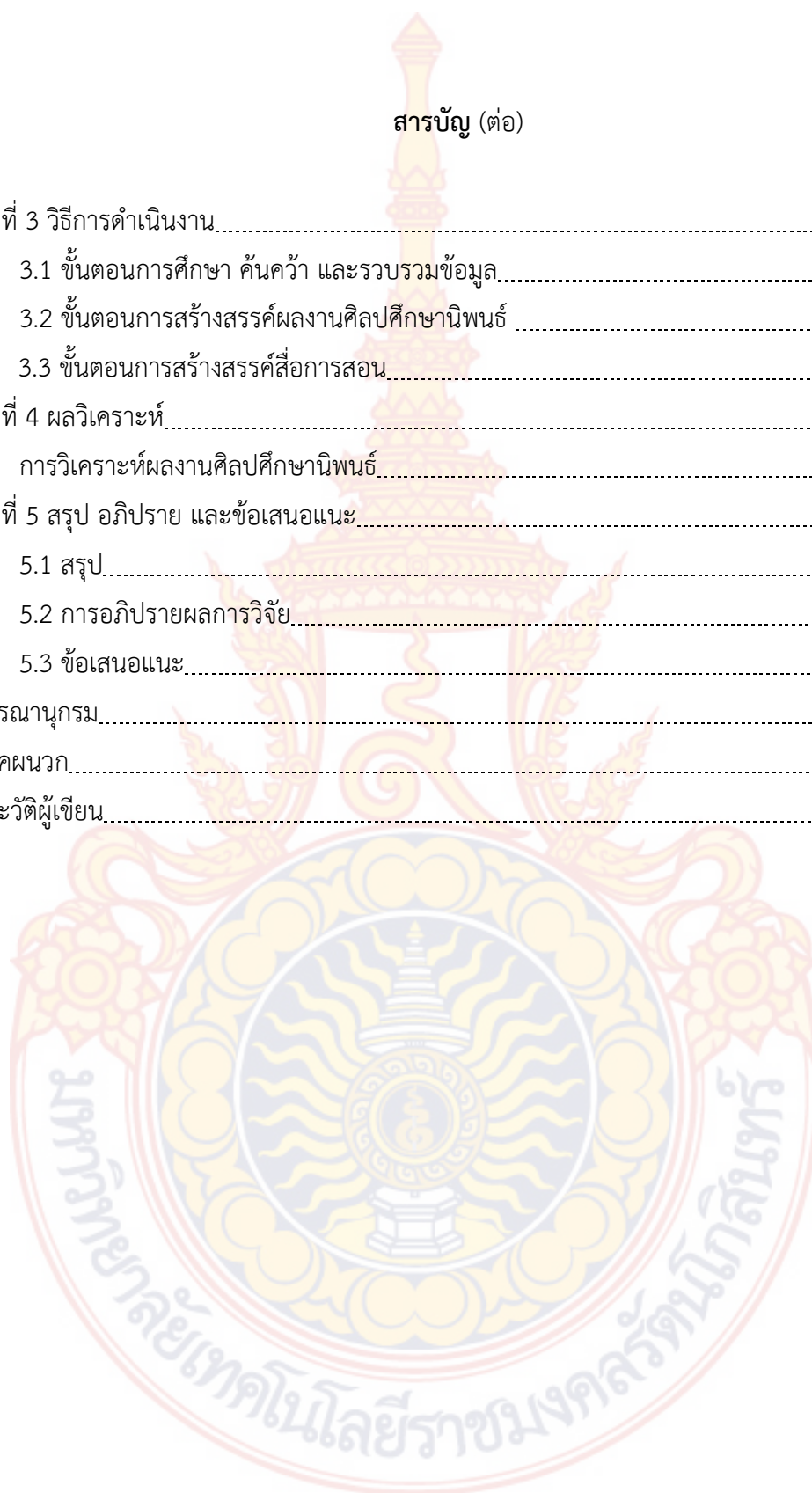

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	3
1.4 แนวความคิดของการวิจัย.....	3
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
2.1 ประวัติสถานีรถไฟ.....	5
2.2 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับประสบการณ์.....	6
2.2.1 ความหมายของประสบการณ์.....	6
2.2.2 การเรียนรู้จากประสบการณ์.....	7
2.3 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับจิตรกรรมไทยร่วมสมัย.....	10
2.3.1 ความหมายของจิตรกรรมไทย.....	10
2.3.2 ความหมายของจิตรกรรมไทยร่วมสมัย.....	10
2.4 แนวคิดทฤษฎีของศิลปิน และข้อมูลทางศิลปกรรม.....	33
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงาน.....	35
3.1 ขั้นตอนการศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูล.....	35
3.2 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์	39
3.3 ขั้นตอนการสร้างสรรค์สื่อการสอน.....	40
บทที่ 4 ผลวิเคราะห์.....	53
การวิเคราะห์ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์.....	53
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	65
5.1 สรุป.....	65
5.2 การอภิปรายผลการวิจัย.....	66
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	66
บรรณานุกรม.....	67
ภาคผนวก.....	70
ประวัติผู้เขียน.....	71

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 พระราชพิธีอภิเษกสมรสระหว่างพระเจ้าสุทโธทนะและพระนางสิริมหามายา.....	12
ภาพที่ 2 จิตตานุวัฒน์.....	13
ภาพที่ 3 ผลงาน พรชัย ใจมา	14
ภาพที่ 4 ผลงาน พรชัย ใจมา.....	14
ภาพที่ 5 คลองหลอด.....	16
ภาพที่ 6 เมืองไทย.....	16
ภาพที่ 7 ตลาดนัดสนามหลวง.....	18
ภาพที่ 8 ตลาดนัดสนามหลวง.....	18
ภาพที่ 9 ตัวภาพชาวบ้าน จิตรกรรมฝาผนัง วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม.....	20
ภาพที่ 10 ตัวภาพชาวบ้าน จิตรกรรมฝาผนัง วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม.....	21
ภาพที่ 11 ตัวภาพชาวบ้าน จิตรกรรมฝาผนัง วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม.....	21
ภาพที่ 12 ตัวภาพชาวบ้าน จิตรกรรมฝาผนัง วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม.....	22
ภาพที่ 13 ตัวภาพชาวบ้าน จิตรกรรมฝาผนัง วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม.....	22
ภาพที่ 14 ตัวภาพชาวบ้าน จิตรกรรมฝาผนัง วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม.....	23
ภาพที่ 15 ตัวภาพชาวบ้าน จิตรกรรมฝาผนัง วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม.....	23
ภาพที่ 16 ตัวภาพชาวบ้าน จิตรกรรมฝาผนัง วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม.....	24
ภาพที่ 17 ตัวภาพชาวบ้าน จิตรกรรมฝาผนัง วัดสุวรรณาราม.....	24
ภาพที่ 18 ตัวภาพชาวบ้าน จิตรกรรมฝาผนัง วัดสุวรรณาราม.....	25
ภาพที่ 19 ตัวภาพชาวบ้าน จิตรกรรมฝาผนัง วัดสุวรรณาราม.....	25
ภาพที่ 20 ภาพถ่ายจากการสำรวจ สถานีรถไฟมหาชัย.....	26
ภาพที่ 21 ภาพถ่ายจากการสำรวจ สถานีรถไฟมหาชัย.....	26
ภาพที่ 22 ภาพถ่ายจากการสำรวจ สถานีรถไฟมหาชัย.....	27
ภาพที่ 23 ภาพถ่ายจากการสำรวจ สถานีรถไฟมหาชัย.....	27
ภาพที่ 24 ภาพถ่ายจากการสำรวจ สถานีรถไฟมหาชัย.....	28
ภาพที่ 25 ภาพถ่ายจากการสำรวจ สถานีรถไฟมหาชัย.....	28

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 26 ภาพถ่ายจากการสำรวจ สถานีมหาชัย.....	29
ภาพที่ 27 ภาพถ่ายจากการสำรวจ สถานีรถไฟมหาชัย.....	29
ภาพที่ 28 ภาพถ่ายจากการสำรวจ สถานีรถไฟมหาชัย.....	30
ภาพที่ 29 ภาพถ่ายจากการสำรวจ สถานีรถไฟมหาชัย.....	30
ภาพที่ 30 ภาพถ่ายจากการสำรวจ สถานีรถไฟมหาชัย.....	31
ภาพที่ 31 ภาพถ่ายจากการสำรวจ สถานีรถไฟมหาชัย.....	31
ภาพที่ 32 ภาพถ่ายจากการสำรวจ สถานีรถไฟวงเวียนใหญ่.....	32
ภาพที่ 33 ภาพถ่ายจากการสำรวจ สถานีรถไฟวงเวียนใหญ่.....	32
ภาพที่ 34 ลายเส้นที่ 1 ภาพร่างลายเส้นศิลปศึกษาขั้นพื้นฐานที่ 1.....	36
ภาพที่ 35 ภาพร่างลายเส้นศิลปศึกษาขั้นพื้นฐานที่ 2.....	37
ภาพที่ 36 ภาพร่างโครงสร้างที่ 1.....	38
ภาพที่ 37 ภาพร่างโครงสร้างที่ 2.....	39
ภาพที่ 38 สื่อการสอนการลงสีตัวภาพในงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย.....	40
ภาพที่ 39 ขั้นตอนการทำการร่างภาพ.....	40
ภาพที่ 40 ขั้นตอนการทำการตัดเส้นตัวภาพด้วยสีน้ำตาล.....	41
ภาพที่ 41 ขั้นตอนการทำการระบายสีตัวภาพ ลงสีเนื้อโดยรวม.....	41
ภาพที่ 42 ขั้นตอนการทำการลงสีตัวภาพเสื้อผ้า.....	42
ภาพที่ 43 ขั้นตอนการทำการเพิ่มน้ำหนักสี.....	42
ภาพที่ 44 ขั้นตอนการทำการตัดเส้นหน้าตาคน.....	43
ภาพที่ 45 ตัวภาพเสร็จสมบูรณ์.....	43
ภาพที่ 46 การปฏิบัติงาน.....	45
ภาพที่ 47 การนำแบบร่างขยายให้พอดีกับขนาดเฟรมผ้าใบ.....	45
ภาพที่ 48 แสดงการคัดลอกแบบลงบนเฟรมผ้าใบ.....	46
ภาพที่ 49 แสดงภาพตัดเส้นตัวภาพด้วยสีอะคริลิกสีน้ำตาล.....	46
ภาพที่ 50 การลงสีตัวภาพคน.....	47

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 51 การลงสีตัวภาพ และ ผัก ผลไม้ อาคารบ้านเรือน รถไฟ เต็นท์	47
ภาพที่ 52 การลงสีตัวภาพ ร่ม ผัก ผลไม้ และลงสีพื้นถนน.....	48
ภาพที่ 53 การลงสีท้องฟ้า และเพิ่มน้ำหนักสี.....	48
ภาพที่ 54 การเก็บรายละเอียดของตัวภาพ.....	49
ภาพที่ 55 ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์ขั้นที่ 1.....	49
ภาพที่ 56 แสดงโครงสร้างสีผลงานศิลปศึกษานิพนธ์ขั้นที่ 1.....	50
ภาพที่ 57 ผลงานสำเร็จ ตลาดมหาชัย.....	50
ภาพที่ 58 ภาพผลงาน “ตลาดมหาชัย”.....	51
ภาพที่ 59 ภาพผลงานสำเร็จ ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์ ขั้นที่ 1.....	53
ภาพที่ 60 ภาพแสดงโครงสร้างองค์ประกอบ ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์ ขั้นที่ 1.....	54
ภาพที่ 61 ผลงานสร้างสรรค์ที่นำมาวิเคราะห์ ขั้นที่ 1.....	55
ภาพที่ 62 แสดงลักษณะของเส้น.....	56
ภาพที่ 63 ภาพแสดงโครงสร้างและน้ำหนักส่วนรวมในผลงาน	57
ภาพที่ 64 แสดงร่องรอยพื้นผิวในผลงาน.....	58
ภาพที่ 65 ภาพวิเคราะห์องค์ประกอบศิลป์เรื่องโครงสร้างของภาพ.....	59
ภาพที่ 66 ภาพวิเคราะห์องค์ประกอบศิลป์ เรื่องจังหวะและการเคลื่อนไหว.....	60
ภาพที่ 67 ภาพวิเคราะห์องค์ประกอบศิลป์ เรื่องความเป็นเด่น.....	61
ภาพที่ 68 แสดงตำแหน่งการวางจุดเด่น.....	62
ภาพที่ 69 ภาพวิเคราะห์องค์ประกอบศิลป์ เรื่องความขัดแย้ง	63

บทที่ 1

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว วิถีชีวิตการเดินทางของผู้คนในทุกวันนี้มีอยู่หลายรูปแบบ ทั้งรูปแบบ การเดินทาง ทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ ซึ่งมีความแตกต่างกันเป็นอย่างมาก ปัญหาการจราจรที่ติดขัดในกรุงเทพมหานคร การเดินทางด้วยรถไฟเป็นการเดินทางอีกหนึ่งทางเลือกสำหรับผู้ที่ต้องการสัญจรไปมาระหว่างมหาชัย จนถึงกรุงเทพมหานคร ในช่วงเวลาที่เร่งรีบเพื่อหลีกเลี่ยงการจราจรที่ติดขัด และยังเป็นการเดินทางที่ตรงต่อเวลา ประหยัด การเดินทางด้วยรถไฟทำให้เห็นวิถีชีวิตของคนที่มาโดยสาร และใช้เดินทางในชีวิต บางคนก็ใช้เพื่อเดินทางมาศึกษาเล่าเรียน และในการเดินทางมาทำงาน การเดินทางด้วยรถไฟทำให้ได้ใช้เวลาดูวิวทั้งสองข้างทาง เห็นวิถีชีวิตของชุมชนริมทางรถไฟ การซื้อขายของริมทางรถไฟ การนั่งกับคนแปลกหน้าที่เราพบเจอกันเพียงแค่การนั่งรถไฟขบวนเดียวกัน ในปัจจุบัน สถานีรถไฟก็มีที่เที่ยวให้ได้ลงไปท่องเที่ยวได้

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

สถานีรถไฟมหาชัยเป็นสถานีรถไฟระดับ 1 ของทางรถไฟสายแม่กลอง ตั้งอยู่ถนนสุขาภิบาล ตำบลมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ห่างจากสถานีรถไฟวงเวียนใหญ่ 31 กิโลเมตร ลักษณะ สภาพแวดล้อมระหว่างที่ประทับใจ สถานีรถไฟมหาชัยเป็นสถานีปลายทางของเส้นทางช่วงวงเวียนใหญ่-มหาชัย สถานีรถไฟวงเวียนใหญ่ พอเริ่มออกเดินทางต้นทางที่ตลาดมหาชัยมีพ่อค้าแม่ค้าขายของตั้งแต่เช้า ก็จะมีเริ่มเห็นถึงความคึกคักของผู้คนที่จับจ่ายใช้สอยเตรียมตัวหอบหิ้วข้าวของขึ้นรถไฟ ในขณะที่รถไฟออก จะมีรถไฟอีกขบวนเข้ามาจอดที่สถานี เมื่อรถไฟจอดสนิทที่สถานี ก็พากันมาจับจ่ายใช้สอยเช่นกัน เมื่อรถถึงกำหนดเวลาที่จะวิ่งบนรางผ่านสองข้างทางที่มีทั้งบ้านคน วัด โรงเรียน ตลาด และอื่นๆ อีกมากมาย (ประยงค์ อยู่สมาน, 2552)

ผู้วิจัยได้เดินทางไป กรุงเทพมหานคร และกลับมหาชัยในทุกๆวันเพื่อเล่าเรียนหนังสือในระดับปริญญาตรี จากการที่ได้ประสบพบเจอวิถีชีวิตเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน มีพ่อค้าแม่ค้าค้าขายตั้งแต่เช้าตรู่มิทางรถไฟ เมื่อรถไฟได้กำหนดเวลาในการออกจากสถานี พ่อค้าแม่ค้าที่กำลังขายของอยู่ก็จะเตรียมหุ้บร่ตามริมทางรถไฟ ผู้คนที่จับจ่ายใช้สอย ต้องหลบรถไฟขบวนที่กำลังออกจากสถานี บรรยากาศตอนเช้าของตลาดมหาชัย ที่ได้ผ่านในทุกเช้ามีความครึกครื้น จอแจ รถไฟจะวิ่งผ่านสถานีต่างๆ และที่หยุดรถต่างๆ ประกอบด้วย นิคมรถไฟ คลองจาก บ้านขอม คลองควาย

บางน้ำจืด หุ้งสีทอง พรหมแดน สามแยก รางโพธิ์ รางสะแก เคหะ บางบอน วัดสิงห์ วัดไทร จอมทอง คลองตันไทร วุฒากาศ ตลาดพลู ตลอดจนสถานีปลายทาง สถานีวงเวียนใหญ่ แบบนี้เป็นประจำทุกวัน

มีความประทับใจในสถานที่และบรรยากาศที่ได้เดินทางที่เป็นจุดเริ่มต้นของการเดินทาง ซึ่งเป็นสถานที่ที่ผู้คนต่างรู้จัก ทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติจนเกิดเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ถือนเอา ความคิดดังกล่าวมาเป็นจุดเริ่มต้นและในการสร้างสรรค์ นำเสนอออกมาในบรรยากาศของ ตลาด มหาชัย-วงเวียนใหญ่ ออกมาในรูปแบบจิตรกรรมไทยร่วมสมัย มีการจัดองค์ประกอบทางทัศนศิลป์ โดยนำสถานีรถไฟตลาดมหาชัย ที่มีเอกลักษณ์ ซึ่งเป็นตลาดที่มีแม่ค้า พ่อค้า มาขายของริมทางรถไฟ (ตลาดร่มหุบ) ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก ที่มีต่อสถาปัตยกรรม ยานพาหนะต่างๆ ตลอดจนผู้คน ที่เดินทางสัญจรโดยรถไฟ สะท้อนวิถีชีวิตผู้คนในชุมชนตลาดรถไฟมหาชัย

ผู้วิจัยมีความประทับใจในสถานที่และบรรยากาศสถานีรถไฟตลาดมหาชัย ตลาดพลู วงเวียนใหญ่ นับเป็นจุดเริ่มต้นของการเดินทาง จึงเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ไทยร่วมสมัย ชุด “การเดินทางจากบ้านสู่เมือง” โดยผลงานนี้จะนำไปใช้ในการจัดทำสื่อการสอน ใน รายวิชา ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 เพื่อส่งเสริมนโยบายทางการศึกษาที่เน้นการ พัฒนาและทักษะทางศิลปะ การคิดสร้างสรรค์ และการเรียนรู้แบบบูรณาการในห้องเรียน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของสถานีรถไฟมหาชัย

1.2.2 เพื่อสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย ถ่ายทอดความประทับใจ“การเดินทางจากบ้านสู่เมือง”

1.2.3 เพื่อออกแบบและผลิตสื่อการสอนโดยโปรแกรม canva กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย “การเดินทางจากบ้านสู่เมือง” นำไปเป็นสื่อการสอนในรายวิชาทัศนศิลป์

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

การแสดงภาพวิถีชีวิต เหตุการณ์ต่าง ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน และความหลากหลายในหลายๆ ด้าน การลงสีจะลงแบบๆ ที่ร่องรอยแปร่ง

1.4 แนวความคิดของการวิจัย

สถานีรถไฟตลาดมหาชัย ที่มีเอกลักษณ์สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย ถ่ายทอดความประทับใจ“การเดินทางจากบ้านสู่เมือง” เป็นตลาดที่ขายของริมทางรถไฟ มีตลาดร่มหุบ จึงเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างงานชิ้นนี้ เพื่อต้องการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อการเดินทางจากบ้านสู่เมือง นำมาสรุปแนวความคิดและความรู้สึก เพื่อนำมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์ การเดินทางจากบ้านสู่เมือง

1.5 ขอบเขตการศึกษา

การดำเนินการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย “การเดินทางจากบ้านสู่เมือง” กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาประวัติความเป็นมาของสถานีรถไฟมหาชัย วิถีชีวิตของชุมชนในตลาด

1.5.2 ขอบเขตด้านรูปแบบ สร้างสรรค์ผลงานชิ้นในรูปแบบจิตรกรรมไทยร่วมสมัย

1.5.3 ขอบเขตด้านเทคนิค สร้างสรรค์ผลงานชิ้นในรูปแบบจิตรกรรมไทยร่วมสมัย ด้วยสีฝุ่น เป็นการระบายแบบที่ร่องรอยที่แปร่งไว้ ตัดเส้นน้ำหนักเข้มด้วยสีอะคริลิก

1.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ได้องค์ความรู้ประวัติความเป็นมาของสถานีรถไฟมหาชัย

1.6.2 ได้ผลงานสร้างสรรค์จิตรกรรมไทยร่วมสมัย “การเดินทางจากบ้านสู่เมือง” จำนวน 1 ชิ้น

1.6.3 ได้สื่อการสอนวิธีการลงสีตัวภาพในงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.7.1 การเดินทางจากบ้านสู่เมือง หมายถึง การเดินทางจากสถานีรถไฟมหาชัยในจังหวัดสมุทรสาคร สู่สถานีรถไฟวงเวียนใหญ่ กรุงเทพมหานคร

1.7.2 สถานีรถไฟมหาชัย หมายถึง สถานีรถไฟที่เป็นจุดเริ่มต้นของการเดินทางที่อยู่ในจังหวัดสมุทรสาคร

1.7.3 จิตรกรรมไทยร่วมสมัย หมายถึง ศิลปะที่พัฒนาไปตามสภาพแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงของชีวิต ความเป็นอยู่ ความรู้สึกนึกคิด และความนิยมในสังคม สะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ใหม่ของวัฒนธรรมไทยอีกรูปแบบหนึ่งอย่างมีคุณค่าตามความนิยมของศิลปินแต่ละคน สำหรับงานวิจัยนี้เป็นการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยแบบร่วมสมัยโดยใช้เทคนิคสีฝุ่นบนเฟรมผ้าใบ การแสดงออกในลักษณะภาพไทยที่เป็นไปแนวทางเฉพาะตน ที่แสดงออกตามสภาพแวดล้อม ระบายสีแบบทั้งร่องรอยแปรง แสดงค่าน้ำหนักอ่อนแก่

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์ เรื่อง “การเดินทางจากบ้านสู่เมือง” ผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาและรวบรวมแนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีเนื้อหาครอบคลุมองค์ความรู้ด้านต่างๆ ดังนี้

- 2.1 ประวัติสถานีรถไฟมหาชัย
- 2.2 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับประสบการณ์
 - 2.2.1 ความหมายของประสบการณ์
 - 2.2.2 การเรียนรู้จากประสบการณ์
- 2.3 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับจิตรกรรมไทยร่วมสมัย
 - 2.3.1 ความหมายของจิตรกรรมไทย
 - 2.3.2 ความหมายของจิตรกรรมไทยร่วมสมัย
 - 2.3.3 รูปแบบของจิตรกรรมไทยร่วมสมัย
- 2.4 แนวคิดทฤษฎีของศิลปิน และข้อมูลทางศิลปกรรม
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ และต่างประเทศ

2.1 ประวัติสถานีรถไฟมหาชัย

ทางรถไฟสายแม่กลอง เป็นทางรถไฟที่เดินรถจากฝั่งธนบุรี ผ่านจังหวัดสมุทรสาคร สิ้นสุดที่จังหวัดสมุทรสงคราม ตั้งแต่ พ.ศ. 2444 และ พ.ศ. 2448 เป็นระยะทาง 66.9 กิโลเมตร อยู่ในการดูแลของการรถไฟแห่งประเทศไทย ประกอบด้วยเส้นทาง 2 ช่วงจาก สถานีรถไฟวงเวียนใหญ่ ถึง สถานีรถไฟมหาชัย ระยะทาง 31.2 กิโลเมตร และจากสถานีรถไฟบ้านแหลม ถึงแม่กลอง ระยะทาง 33.57 กิโลเมตร พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเคยเสด็จพระราชดำเนินประทับรถไฟพระที่นั่ง ผ่านทางรถไฟสายนี้เมื่อวันที่ 18 มีนาคม ร.ศ. 124 (พ.ศ. 2448) เพื่อทรงทำพิธีเปิดถนนถวายเป็นบำเพ็ญกุศลอำเภอมืองสมุทรสาคร ในอดีตทางรถไฟสายแม่กลอง จะสิ้นสุดที่สถานีรถไฟปากคลองสานริมแม่น้ำเจ้าพระยา (ปัจจุบันกลายเป็นตลาดท่าแร่รถไฟคลองสาน) แต่ได้ถูกยกเลิกทางรถไฟช่วงนี้ไปในสมัย จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรีจึงทำให้ทางรถไฟสายนี้สิ้นสุดที่สถานีวงเวียนใหญ่ดังเช่นปัจจุบัน ส่วนทางที่ยกเลิกไปได้ถมเป็นถนนและตั้งชื่อว่าถนนเจริญรัช โดยเป็นถนน 3 ช่องทาง ซึ่งช่องทางกลางในอดีตคือรางรถไฟ (ประวัติทางรถไฟสายแม่กลอง, 2554)

เดิมรถไฟสายนี้เดินรถโดยบริษัทเอกชน คือ บริษัท รถไฟท่าจีน จำกัด ได้รับสัมปทานเดินรถช่วงปากคลองสาน-มหาชัย ระยะทางทั้งสิ้น 33.1 กิโลเมตร เริ่มเดินรถตั้งแต่วันที่ 17

พฤษภาคม พ.ศ. 2444 จนถึง พ.ศ. 2484 รวมระยะเวลา 40 ปี พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (ขณะนั้นทรงเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร) เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ ทรงเปิดเส้นทางปากคลองสาน-มหาชัย เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2447 และเปิดให้ประชาชนใช้งานตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2448 ต่อมาใน พ.ศ. 2448 บริษัท แม่กลอง ได้รับสัมปทานเดินรถช่วงที่ 2 จากสถานีรถไฟบ้านแหลมที่อยู่ฝั่งตรงข้ามกับสถานีรถไฟมหาชัย ถึง สถานีรถไฟแม่กลอง อำเภอเมืองสมุทรสงคราม ระยะทางทั้งสิ้น 33.8 กิโลเมตร เริ่มเดินรถตั้งแต่วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2448 จนถึง พ.ศ. 2488 รวมระยะเวลา 40 ปี ต่อมาบริษัทรถไฟท่าจีน และบริษัทแม่กลอง ได้รับพระบรมราชานุญาตให้รวมเป็นบริษัทเดียวกัน ใช้ชื่อว่า บริษัท แม่กลอง ทุนจำกั๊ด และเดินรถจนกระทั่งหมดสัมปทานในปี พ.ศ. 2488 จึงได้ขายกิจการให้กับกรมรถไฟ ภายใต้โครงการรถไฟสายแม่กลอง เปลี่ยนสถานะเป็น สำนักงานรถไฟสายแม่กลอง เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2495 และรวมเข้ากับการรถไฟแห่งประเทศไทยเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2498 ปัจจุบันเส้นทางช่วงปากคลองสาน-วงเวียนใหญ่ ไม่มีการเดินรถมาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2504 สืบเนื่องจากมติคณะรัฐมนตรีในรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2502 โดยยังคงวางรถไฟไว้ แต่รางขบวนระวางสายกลายเป็นถนนเจริญรัชต์ ปัจจุบันรถไฟสายแม่กลองแบ่งเส้นการเดินรถออกเป็น 2 ช่วง คือรถไฟสายคลองสาน (วงเวียนใหญ่) – มหาชัยและสายท่าจีน (บ้านแหลม) – แม่กลอง ซึ่งยังให้บริการประชาชน ตั้งแต่ 5 ของทุกวัน (ประวัติทางรถไฟสายแม่กลอง, 2554)

2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับประสบการณ์

2.2.1 ความหมายของประสบการณ์

ประสบการณ์ หมายถึง การได้ประสบมาด้วยตนเอง ความเข้าใจ ความรู้ความชำนาญ ประสบการณ์ตรง การผ่านสิ่งต่างๆ มาประสบการณ์มีตั้งแต่เริ่มแรก เช่น ประสบการณ์การศึกษา ประสบการณ์ชีวิต ประสบการณ์การทำงานประสบการณ์มีทั้งการผ่านเรื่องดี หรือร้ายมา ประสบการณ์การศึกษา เป็นประสบการณ์ของแต่ละบุคคลที่ได้รับการศึกษาตั้งแต่ชั้นอนุบาล - จนจบระดับปริญญาในแต่ละระดับขึ้นอยู่กับฐานะ โอกาสที่ได้รับให้ได้รับการศึกษา ซึ่งเป็นความรู้ที่แต่ละคนได้ศึกษาเล่าเรียนมา เรียกว่าเป็นองค์ความรู้ในเบื้องต้น แต่ละคนอาจมีเหมือนหรือแตกต่างกันก็ได้ เพราะความรู้ ความสามารถของแต่ละคนที่ได้รับ เนื่องมาจากความแตกต่างกันระหว่างความเป็นอยู่ของครอบครัว พ่อแม่สภาพแวดล้อมทางสังคม จึงทำให้พื้นฐานของความรู้ ความสามารถมีความแตกต่างกันการศึกษาที่เหมือนอาจเนื่องมาจากการได้รับการศึกษา เรียนรู้ เพิ่มเติมจากการได้รับความรู้เพิ่มขึ้น ประสบการณ์ชีวิต เป็นประสบการณ์ที่ได้จากการเกิดประสบการณ์จากการศึกษา + ประสบการณ์ในการทำงาน + ประสบการณ์การใช้ชีวิต ณ ช่วงเวลาต่าง ๆ นำมาปรับ ประยุกต์ใช้ให้เกิดเป็นประสบการณ์ชีวิตในแต่ละช่วงวัยของการเป็นมนุษย์. ประสบการณ์ชีวิต ถือได้ว่าเป็นประสบการณ์ที่เกิดขึ้นของแต่ละบุคคล

ถือเป็นประสบการณ์ตรงของคน ๆ นั้นที่ได้รับ ประสบการณ์ชีวิตของมนุษย์ทุกคน มีทั้งเรื่องดี-ไม่ดี ที่เกิดขึ้น...หากมองมุมบวก ไม่ว่าชีวิตเกิดเรื่องดี หรือไม่ดี นั่นถือว่าเป็นบททดสอบให้มนุษย์ได้เรียนรู้ ทุกบทเรียนเป็นครูสอนมนุษย์ให้ได้เรียนรู้ว่า "ในดีมีเสีย และในเสียย่อมมีดีเสมอ"...ประสบการณ์ชีวิต คือ ความรู้ความชำนาญที่เกิดขึ้นกับชีวิตของมนุษย์เอง สิ่งที่สำคัญเกี่ยวกับประสบการณ์ชีวิต นั่นคือการได้นำประสบการณ์ชีวิตในช่วงระยะต่าง ๆ ที่ผ่านมานำมาปรับ ประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตัว ได้ดีขึ้นกว่าเดิม และหากเกิดเรื่องร้าย ๆ เกิดขึ้น จะถือได้ว่าสามารถนำมาเป็นครูสอนตน เพื่อเตือนให้ รู้จักระมัดระวังให้มากยิ่งขึ้น สิ่งเหล่านี้ ถือได้ว่าเป็นประสบการณ์ของชีวิต (บุษมาศ แสงเงิน, 2563)

สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2550 ได้ให้ความหมายคำว่า ประสบการณ์ ไว้ว่า เป็น ศัพท์บัญญัติมาจากภาษาอังกฤษว่า experience แต่เดิมกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้บัญญัติ ให้ใช้คำว่า “ประสพการณ์” (อ่านว่า ประ-สพ-พะ-กาน) ต่อมาเมื่อคณะรัฐมนตรีได้แต่งตั้ง คณะกรรมการบัญญัติศัพท์ภาษาไทยแห่งราชบัณฑิตยสถาน ขึ้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้เสนอศัพท์ บัญญัติวิชาการศึกษาที่ทางกรมวิชาการได้จัดทำขึ้นมาให้รับรอง คณะกรรมการฯ เห็นควรให้แก้ไข ศัพท์บัญญัติคำนี้ใหม่เนื่องจากความหมายของคำ “ประสพการณ์” ไม่ตรงกับความหมายของ คำ experience อย่างแท้จริง จะเห็นได้ว่าความหมายในภาษาอังกฤษลึกซึ้งและครอบคลุม มาก experience นี้จะต้องได้มาจากการสังเกต การเรียนรู้ การได้พบด้วยตัวเอง และจดจำเก็บไว้เป็น เสมือนบทเรียนของชีวิต ซึ่งแต่ละคนจะมี experience เฉพาะตัวไม่เหมือนกัน แต่หลายคนก็สามารถ มี experience ร่วมกันได้ experience นี้จะเกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้เหตุการณ์นั้น ๆ กล่าวคือ เหตุการณ์ต้องเกิดขึ้นก่อนจึงจะเกิด experience ไม่ใช่ experience เกิดก่อน จึงเกิดเหตุการณ์ ดังนั้น จึงไม่ควรใช้คำ “ประสบการณ์” ซึ่งแปลว่า “เหตุแห่งการเกิดผล” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2550)

2.2.2 การเรียนรู้จากประสบการณ์

“การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) ความหมาย กระบวนการสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติด้วยการนำเอา ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาบูรณาการเพื่อสร้างการเรียนรู้ใหม่ ๆ ขึ้น” การเรียนรู้จากประสบการณ์คือกระบวนการที่นักเรียนสามารถ “เรียนรู้โดยการทำ” เป็นรูปแบบการเรียนรู้เชิงโต้ตอบที่ให้ประสบการณ์ตรงและผลลัพธ์ที่จับต้องได้ การเรียนรู้ผ่าน ประสบการณ์จะส่งเสริมระดับความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับการเรียนรู้ระดับพื้นผิว เช่น การท่องจำบทเรียนจากหนังสือเรียน (ภูสิทธิ์ ชันติโย, 2563)

ดร.เดวิด เอ. โคลบ (Dr.David A. Kolb) “ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์” หรือ Experiential Learning Theory (ELT) โดย ดร.เดวิด เอ. โคลบ (Dr.David A. Kolb) นักทฤษฎีการศึกษา มีวงจร 4 ขั้นตอนง่ายๆ ตามหลักการของ ELT ภายใต้แนวคิดที่ว่าคนเรามีรูปแบบการเรียนรู้ 4 โหมดซึ่งหมุนเป็นวงจร สลับสับเปลี่ยนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ได้แก่

1) การนำตัวเองเข้าไปอยู่ในประสบการณ์ หรือ สถานการณ์ใหม่ หรือ การตีความประสบการณ์ที่เกิดขึ้นมาใหม่ (Concrete Experience)

2) การสะท้อนการเรียนรู้ หรือ ทบทวนการเรียนรู้ (Reflective Observation) เมื่อผู้เรียนได้ลองเรียนรู้ด้วยตัวเองแล้ว ได้นำกลับไปทบทวนและประมวลผลสิ่งที่ได้พบเห็นหรือเรียนรู้ผ่านการวิเคราะห์ด้วยตนเอง หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน เพื่อเป็นการตกผลึกการเรียนรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์โดยตรง

3) การสรุปองค์ความรู้ (Abstract Conceptualization) เมื่อผู้เรียนได้รับประสบการณ์และได้ลองทบทวนองค์ความรู้กับความเข้าใจเดิมที่ตนมีแล้ว ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะได้ฝึกฝนขั้นตอนการตกผลึกองค์ความรู้โดยการสรุปและนิยามองค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ เช่น ผ่านการเขียนภาพโน้ตส์ (Mind Mapping) หรือการสรุปการเรียนรู้ผ่าน model หรือ framework เป็นต้น

4) การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ที่ได้รับ (Active Experimentation) เมื่อผู้เรียนผ่านขั้นตอนการเรียนรู้-ทบทวน-ตกผลึกองค์ความรู้ที่ได้รับมาแล้ว ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่มีความท้าทายเป็นอย่างยิ่ง ผู้เรียนจะได้ใช้ทักษะความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ รวมไปถึงได้ทดลองทำสิ่งใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาต่อยอดโดยใช้กรอบความคิดที่ตนเองได้ตกผลึกจากประสบการณ์จริง

การเรียนรู้จากประสบการณ์ สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาของผู้เรียน โดยการเรียนรู้อาจเกิดขึ้นได้จากการสังเกตสิ่งรอบตัว และผู้เรียนนำมาประยุกต์ใช้กับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้มาพัฒนาตนเอง หรือนำไปปรับใช้ เป็นการตกผลึกความคิด ทำให้ความรู้ที่ได้คงอยู่นานกว่าการเรียนรู้แบบทั่วไปโดยขาดการตกผลึกความคิด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพราะผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา และสามารถเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดช่วงชีวิตของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับผ่านการสังเกตสิ่งรอบตัวมาประยุกต์ใช้กับประสบการณ์เดิม ก่อให้เกิดทักษะเพื่อพัฒนาชีวิตในด้านต่าง ๆ เช่น เกษตรกรที่มีภูมิหลังด้านเกษตรกรรม นำความรู้ที่ได้จากการเรียนที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเกี่ยวกับการเกษตรมาประยุกต์ใช้กับประสบการณ์เดิม ทำให้เกิดความรู้เทคนิคในการทำเกษตรที่ดีขึ้น (อรุณฉัตร คุรุวานิชย์, 2560)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับประสบการณ์
สาขาของปรัชญาจะได้ดังนี้

อภิปรัชญา เชื่อว่าความจริงเป็นโลกแห่งประสบการณ์ สิ่งใดที่ทำให้สามารถได้รับประสบการณ์ได้ สิ่งนั้นคือความจริง ญาณวิทยา เชื่อว่าความรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการลงมือปฏิบัติ กระบวนการแสวงหาความรู้ก็ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (จำนง ทองประเสริฐ, 2524)

เชื่อว่าความนิยมจะเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติทางด้านศีลธรรม จรรยาเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างและกำหนดขึ้นมาเอง และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ส่วนสุนทรียศาสตร์ เป็นเรื่องของความต้องการและรสนิยมที่คนส่วนใหญ่ยอมรับ (ภูสิทธิ์ ชันติโย, 2563)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับประสบการณ์

วิลเลียม เจมส์ (William, James) ลัทธิประสบการณ์นิยมเป็นปรัชญาที่มีชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า ปฏิบัตินิยม (Pragmatism) ปรัชญากลุ่มนี้มีความสนใจในโลกแห่งประสบการณ์ ฝ่ายวัตถุนิยมจะเชื่อในความเป็นจริงเฉพาะสิ่งที่มนุษย์พบเห็นได้เป็นธรรมชาติที่ปราศจากการปรุงแต่งเป็นธรรมชาติบริสุทธิ์ ส่วนประสบการณ์นิยมได้หมายถึงสิ่งที่เราพบเห็นในชีวิตประจำวันเท่านั้น แต่รวมถึงสิ่งที่มนุษย์กระทำ คิด และรู้สึก รวมถึงการคิดอย่างใคร่ครวญและการลงมือกระทำ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในผู้กระทำ กระบวนการทั้งหมดที่เกิดขึ้นครบถ้วนแล้ว จึงเรียกว่าเป็น ประสบการณ์ ความเป็นจริงหรือประสบการณ์สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามเงื่อนไขแห่งประสบการณ์ บุคคลที่เป็นผู้นำของความคิดนี้ คือ วิลเลียม เจมส์ (William, James) มีความเห็นว่าประสบการณ์และการปฏิบัติเป็นสิ่งสำคัญ (วนิดา ขำเขียว, 2560)

จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) (John Dewey, ค.ศ. 1859-1952) นักปรัชญาชาวอเมริกันของลัทธิปฏิบัตินิยม เขาได้แยกแยะประสบการณ์ของบุคคลออกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) ประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน กับประสบการณ์สิ่งแวดล้อม ความทรงจำกับประสบการณ์ที่จดจำฝังใจ ที่เรียกว่าประสบการณ์เท่านั้น เป็นสิ่งที่มีความหมาย มีความสำคัญ ซึ่งแต่ละคนอาจมีประสบการณ์แท้ แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับภาวะการณ์ต่าง ๆ ที่แต่ละคนประสบพบเจอ เช่น ความเศร้าหมอง ความผิดหวัง ความรัก ความกลัว 2) ความเสียใจ จากที่กล่าวมานั้น สิ่งผู้สร้างสรรค์ได้รับจากศึกษาทฤษฎีประสบการณ์นิยม คือแนวคิดนำประสบการณ์แท้เหล่านี้ แปรเปลี่ยนเป็นประสบการณ์เชิงสุนทรียภาพ มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ (กำจร สุนพงษ์ศรี, 2556)

2.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับจิตรกรรมไทยร่วมสมัย

2.3.1 ความหมายของจิตรกรรมไทย

จิตรกรรมไทย หมายถึง ภาพเขียนที่มีลักษณะเป็นแบบอย่างของไทยที่แตกต่างจากศิลปะของชนชาติอื่นอย่างชัดเจน ถึงแม้จะมีอิทธิพลศิลปะของชาติอื่นอยู่บ้าง แต่ก็ดัดแปลง คลี่คลาย ตัดทอน หรือเพิ่มเติมจนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนเองได้อย่างสวยงามลงตัว มีวิวัฒนาการ ทางด้านรูปแบบและวิธีการมาตลอดจนถึงปัจจุบัน ซึ่งสามารถพัฒนาต่อไปอีกในอนาคต จิตรกรรมไทยเป็นลักษณะอุดมคติ เป็นภาพ 2 มิติ โดยนำสิ่งใกล้เคียงไว้ตอนล่างของภาพ สิ่งไกลไว้ ตอนบนของภาพ ใช้สีแบบเอกรงค์ คือ ใช้หลายสี แต่มีสีที่โดดเด่นเพียงสีเดียว จิตรกรรมไทย เป็นวิจิตรศิลป์อย่างหนึ่ง ซึ่งส่งผลสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ มีคุณค่าทางศิลปะ 12 และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า มีเรื่องที่เกี่ยวข้อง ศาสนา ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมการแต่งกาย ตลอดจนการแสดงการเล่นพื้นเมืองต่าง ๆ ของแต่ละ ยุคสมัยและสาระอื่น ๆ ที่ประกอบกันเป็นภาพจิตรกรรมไทย (เมืองไทยของเรา, 2535)

2.3.2 ความหมายของจิตรกรรมไทยร่วมสมัย

วิวัฒนาการความเจริญของโลกในด้านต่างๆได้ก้าวหน้าไปตามการสมัย เป็นกระแสอิทธิพลที่สืบเนื่องมาโดยตลอดเวลาบทบาท และความเจริญทางการศึกษา การคมนาคม การพาณิชย์ อิทธิพลดังกล่าวเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิต สติปัญญา ความคิดเทคนิค และความรู้อันล้ำค่า จึงเป็นมวลประสบการณ์ที่ควรยินดีอันมีผลต่อการคลี่คลายความก้าวหน้าของจิตรกรรมไทยร่วมสมัย ซึ่งได้พัฒนาไปตามสภาพแวดล้อมความเปลี่ยนแปลงของชีวิตความเป็นอยู่ความรู้สึกนึกคิดและความนิยมในสังคม (สมชาติ มณีโชติ, 2529)

การสร้างสรรคจิตรกรรมไทยร่วมสมัยเป็นผลของความก้าวหน้าของศิลปินที่เฝหาแนวทางการแสดงออกให้มีความประสานสัมพันธ์อย่างตรงใจที่สุดในการสร้างสรรคซึ่งเป็นสัญลักษณ์สำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ใหม่ของวัฒนธรรมไทยอีกรูปแบบหนึ่งอย่างมีคุณค่ายิ่งอันหนึ่งสำหรับรายละเอียดที่เกี่ยวกับจิตรกรรมไทยร่วมสมัยนั้นส่วนใหญ่เป็นแนวทางเดียวกับอิทธิพลของศิลปะจากประเทศตะวันตกในแต่ละลัทธิเป็นสำคัญซึ่งในที่นี้จะเว้นไว้ไม่กล่าวถึง

จิตรกรรมไทยแบบร่วมสมัย (Thai Contemporary Painting) เป็นศิลปะพัฒนาไปตามสภาพแวดล้อม ความเปลี่ยนแปลงของชีวิต ความเป็นอยู่ ความรู้สึกนึกคิด และความนิยมในสังคม สะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ใหม่ของวัฒนธรรมไทยอีกรูปแบบหนึ่งอย่างมีคุณค่าตามความนิยมของศิลปินแต่ละคน (สมชาติ มณีโชติ, 2529)

จิตวิญญาณความเป็นไทย ความเป็นคนไทยที่เกิดเป็นคนไทย มีประเทศไทยเป็นที่อยู่อาศัย ไม่ต้องเร่ร่อน มีพุทธศาสนา เป็นศาสนาประจำชาติ มีภาษาไทยและตัวเลขไทยใช้เป็นของตนเอง มีวัฒนธรรมไทยที่สืบทอดมาจาก บรรพบุรุษ เป็นวัฒนธรรมที่แสดงถึงความเป็นอารยชน มีความเจริญ ในการดำเนินชีวิตที่มีแบบแผน ทั้งในด้านความเป็นอยู่ การทำมาหากิน การแต่งกายแบบคนไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อ ความเป็นคนไทยเป็นคุณสมบัติความอบอุ่นถ่อมตัว รอยยิ้ม ที่จริงใจคำพูดที่สุภาพ อ่อนหวาน มีสัมมาคารวะ เคารพผู้ใหญ่ ความงามของศิลปะไทย วัฒนธรรม การไปมาลาไหว้ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงาม ความมีใจกว้าง ชอบช่วยเหลือผู้อื่น เห็นอกเห็นใจ คนทุกข์ยาก อกภัยให้กันและกัน มีความเกรงใจ มีศิลปะ รักสวยรักงาม รักความสะอาด (รัชนิ คุณานุวัฒน์, 2562)

อัตลักษณ์ของงานจิตรกรรมไทย การเกิดและเติบโตอยู่ในแผ่นดินไทย ที่นับเป็นแผ่นดินแม่ ที่ให้ข้าวให้น้ำ โอบอุ้มจนผู้สร้างสรรค์เติบโตมาเป็นคนไทยคนหนึ่งที่ถูกปลูกฝังหล่อหลอม เอา วัฒนธรรมทางความเชื่อความประณิตงดงาม ความมีคุณค่าในเชิงช่าง และเกิดเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น อันมีลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ลักษณะเฉพาะของบุคคล สังคม ชุมชน หรือประเทศนั้น จนเกิด เป็น “อัตลักษณ์” มาจากภาษาบาลีว่า อตฺต + ลักษณะ โดยที่ “อัตตะ” มีความหมายว่า ตัวตน,ของตน “ลักษณะ” หมายถึง สมบัติเฉพาะตัว หากมองเพียงแค่ว่ารูปศัพท์ “อัตลักษณ์” จึงเหมาะจะนำมาใช้ หมายถึงลักษณะเฉพาะตัวของสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากกว่า ส่วนคำว่า “เอกลักษณ์” มีคำว่า “เอก” ซึ่ง หมายถึง หนึ่งเดียว จึงน่าจะหมายความว่าลักษณะหนึ่งเดียว (ของหลาย ๆ สิ่ง) หรือลักษณะที่ของ หลาย ๆ สิ่งมีร่วมกัน ซึ่งเป็นความหมายแรกตาม พจนานุกรมนั้นเอง (กาญจนา นาคสกุล, 2562)

อัตลักษณ์ของงานจิตรกรรมไทยแบบประเพณี (Thai Traditional Painting) เป็นศิลปะ ที่มีความประณีตงดงาม แสดงความรู้ของวิถีชีวิตจิตใจที่มีความเป็นไทย มีความอ่อนโยน อ่อนหวาน ละมุนละไม สร้างสรรค์และสืบทอดกันมาตั้งจากอดีตสู่ปัจจุบัน จนเกิดลักษณะความเป็นประจำชาติ มี ลักษณะอุดมคติ(Idealistic) นิยมเขียนบนพื้นผาผนังภายในอาคารที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา บุคคลชั้นสูง เช่น โบสถ์ วิหาร พระที่นั่ง วัง บนผืนผ้า บนกระดานสา กระดานข่อย และบนสิ่งของ เครื่องใช้ต่าง ๆ โดยเขียนด้วยสีฝุ่น ที่ได้จากธรรมชาติ ด้วยกรรมวิธีของช่างเขียนไทยแต่โบราณ เนื้อหา ที่เขียนนิยม เขียนเรื่องราวเกี่ยวกับ พุทธประวัติ ทศชาติชาดก ไตรภูมิ วรรณคดีและวิถีชีวิตไทย พงศาวดารต่าง ๆ เป็นภาพที่ระบายสีแบนเรียบ ลักษณะภาพเป็น 2 มิติ ให้ความรู้สึกเพียงด้านกว้าง และยาว ไม่มีความ ลึก ไม่มีการใช้แสงและเงา การจัดวางองค์ประกอบภาพแบบเล่าเรื่องเป็นตอน ๆ มีเส้นลื่นเทาเป็นทำ หน้าที่แบ่งกันเรื่องราวต่าง ๆ ภาพจิตรกรรมไทยมีการใช้สีที่แตกต่างกันออกไป ตามแต่ละยุคสมัย ทั้ง เอกรงค์ และพหุรงค์ สีแบบพหุรงค์นิยมมากในสมัยรัตนโกสินทร์ เพราะได้สีจาก ต่างประเทศ ที่เข้ามา ติดต่การค้าขายในประเทศไทย ทำให้ภาพจิตรกรรมไทยมีความสวยงามและสีสัน ที่หลากหลายมากขึ้น

ภาพปราสาทราชวัง เครื่องสูงต่าง ๆ ของพระราชามหากษัตริย์ มีสีสัน ปิดทอง ตัดเส้น อย่างได้งดงาม เขียนขึ้นอย่างสมจริง (เมืองไทยของเรา, 2535, น. 44) (ดังภาพที่1)

ภาพที่ 1. พระราชพิธีอภิเษกสมรสระหว่างพระเจ้าสุทโธทนะและพระนางสิริมหามายา ที่มา อนุรักษจิตรกรรมฝาผนัง กองโบราณ กรมศิลปากร

อัตลักษณ์ของงานจิตรกรรมไทยแบบร่วมสมัย (Thai Contemporary Painting) จิตรกรรมไทยร่วมสมัยเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการของโลก ความเจริญทางการศึกษา การคมนาคม การพาณิชย์ การปกครอง การรับรู้ข่าวสาร ความเป็นไปของโลกที่อยู่ห่างไกล ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีผลต่อความรู้สึกนึกคิดและแนวทางการแสดงออกของศิลปินในยุคต่อ ๆ มาซึ่งได้พัฒนาไปตามสภาพแวดล้อม ความเปลี่ยนแปลงของชีวิตความเป็นอยู่ความรู้สึกนึกคิด และความนิยมในสังคม สะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ใหม่ของวัฒนธรรมไทยอีกรูปแบบหนึ่ง อย่างมีคุณค่าเช่นเดียวกัน

อนึ่งสำหรับลักษณะเกี่ยวกับจิตรกรรมไทยร่วมสมัยนั้น ส่วนใหญ่เป็นแนวทางเดียวกันกับลักษณะศิลปะแบบตะวันตกในลัทธิต่าง ๆ ตามความนิยมของศิลปินแต่ละคน จากที่กล่าวมานั้นสิ่งที่คุณสร้างสรรค์ได้จากการศึกษาจิตรกรรมไทยร่วมสมัยนั้น เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างงาน คือ เป็นการนำเอางานจิตรกรรมไทยแบบประเพณี มาพัฒนาให้เข้ากับสมัยนิยม (คณะกรรมการเฉพาะกิจจัดทำหนังสือเมืองไทยของเรา, 2535, น. 44) (ดังภาพที่2)

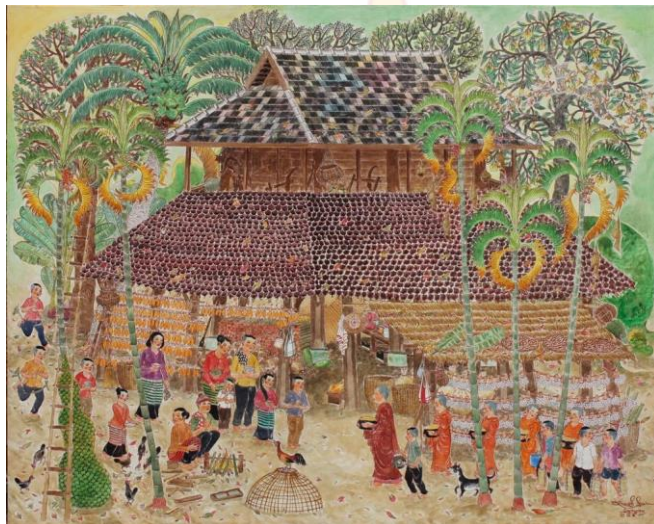

ภาพที่ 2 จิตตานุวัฒน์

ที่มา เสริมคุณ คุณาวงศ์ เข้าถึงได้จาก <http://www.rama9art.org/sermkhun/index.html>
สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2567.

4. แนวคิดทฤษฎีของศิลปินและศิลปกรรม

แนวความคิดทฤษฎีของศิลปิน

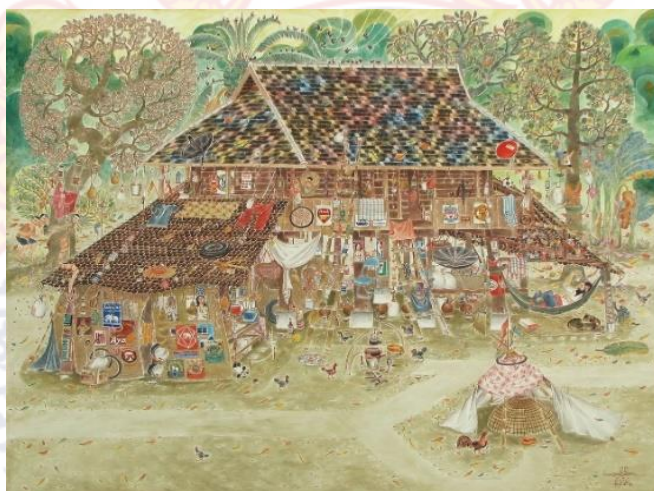

ภาพที่ 3 ผลงานของ พรชัย ใจมา

ที่มา: พรชัย ใจมา. เข้าถึงได้จาก

<https://www.sombatpermpoongallery.com/th/artist/pornchai-jaima>

สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2567.

ภาพที่ ๔ ผลงานของ พรชัย ใจมา

ที่มา: พรชัย ใจมา. เข้าถึงได้จาก

<https://www.sombatpermpoongallery.com/th/artist/pornchai-jaima>

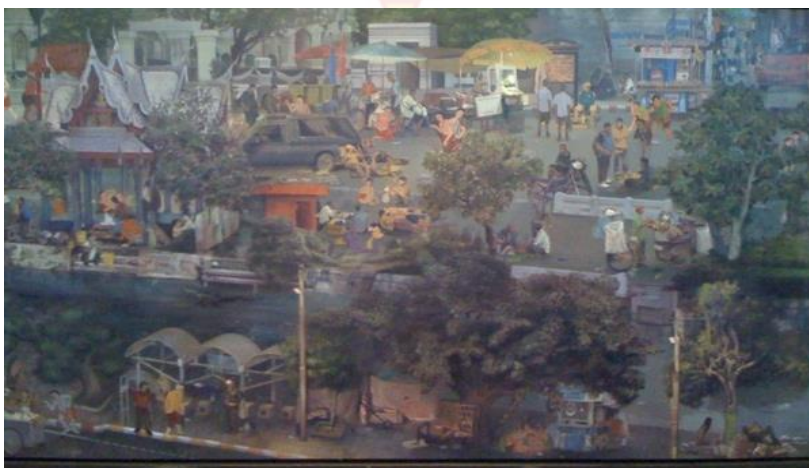
สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2567.

พรชัย ไจมา ได้รางวัล ศิลปากร สาขาทัศนศิลป์ โดยกระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ. 2548 พรชัย ไจมา สืบทอดวิถีชีวิต และ วัฒนธรรม แบบล้านนาผ่านจิตรกรรมแบบประเพณี ซึ่งมีลักษณะเฉพาะตัว สร้างความงามทางองค์ประกอบศิลป์ จาก สภาพแวดล้อม และ กลุ่มคนให้ประสานกลมกลืนกัน เพื่อถ่ายทอดความรู้สึก ศรัทธา สงบ สุข ความสนุก หรือแม้แต่ความเรียบง่ายด้วยการจัดวางองค์ประกอบศิลป์ที่เน้นความสดใสของสี ความเคลื่อนไหวของเส้น การเคลื่อนไหวของกลุ่มรูปทรงและความมีเอกภาพในการประกอบกันของทัศนธาตุศิลปะทั้งหมด

เกิดเมื่อปี พ.ศ. 2513 ที่ จังหวัดเชียงใหม่ ได้รับศิลปมหาบัณฑิต สาขาศิลป์ไทย คณะจิตรกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลงานสำคัญ จิตรกรรมฝาผนังอุโบสถ วัดสันตันม่วงเหนือ จ.เชียงใหม่, จิตรกรรมฝาผนังหอนมเทียนธรรม วัดบุพผาราม จ.เชียงใหม่, จิตรกรรมฝาผนังอุโบสถ วัดดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่, ออกแบบงานแกะสลักไม้บานประตูหน้าต่างวัดแม่ก๊ะเหนือ เชียงใหม่, ออกแบบกำแพงประตูดั้งสันตันม่วงเหนือ เชียงใหม่, ออกแบบธรรมศาลา สำนักสงฆ์ฮ่อมบุญ เชียงใหม่

พรชัยได้รับรางวัลเกียรติประวัติมากมาย อาทิเช่น โล่เกียรติคุณ จากคณะสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่เมื่อปี พ.ศ. 2544 บุคคลดีเด่น ผู้ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาโดยสมณวัชรพุทธศาสนิกชนโลก พ.ศ. 2542, รางวัลที่ 1 เหรียญทองบัวหลวง ครั้งที่ 17, 18, 19 (พรชัย ไจมา, 2552)

ภาพที่ 5 คลองหลอด ของ ชีรวัฒน์ นุชเจริญผล

ที่มา: ชีรวัฒน์ นุชเจริญผล. เข้าถึงได้จาก <https://www.baramееofart.com/product.php?page>
สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2567.

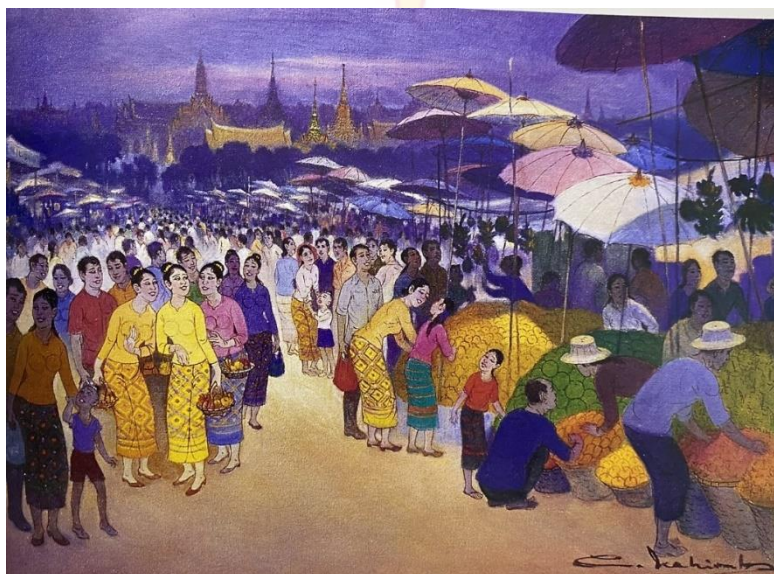
ภาพที่ 6 เมืองไทย ของ ชีรวัฒน์ นุชเจริญผล

ที่มา: ชีรวัฒน์ นุชเจริญผล. เข้าถึงได้จาก <https://www.baramееofart.com/product.php?page>
สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2567.

ธีรวัฒน์ นุชเจริญผล เกิดเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2528 การศึกษา ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ กลุ่มวิชาเอกศิลปะไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รางวัลที่ 2 จิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 32 ผลงาน ธีรวัฒน์ นุชเจริญผล เป็นลักษณะจิตรกรรมไทยประเพณี ในอดีตและปัจจุบัน เป็นการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านทัศนศิลป์ ด้วยการนำภาพเหตุการณ์สังคม สถานที่ปัจจุบันและภาพแรงบันดาลใจจากจิตรกรรมฝาผนังจากอดีตมาทับซ้อน โดยมีเรื่องราว และกลวิธีที่สอดคล้องทางจิตรกรรมเป็นตัวประสานเชื่อมโยงให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ เพื่อต้องการสื่อ ถึงความกลมกลืนในการสร้างสรรค์งาน ด้วยการขัดแย้งของรูปแบบงานที่เชื่อมต่อเวลาในแต่ละยุค โดยมีแง่มุมสะท้อนเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์และสภาพสังคมในปัจจุบัน ให้ตระหนัก ภาพเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบันที่เกิดขึ้นซ้ำซ้อน บนผืนแผ่นดินไทย

จากที่กล่าวมานั้น สิ่งที่คุณสร้างสรรค์ได้รับจากศิลปินเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างงาน คือ การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยแบบประเพณี มาประสานเชื่อมโยงกับเรื่องราวในสังคมเมือง ในปัจจุบันที่เป็นลักษณะร่วมสมัย สามารถอยู่ด้วยกันได้สอดคล้องกันอย่างกลมกลืน ด้วยรูปทรง สี และมุมมองที่มีความน่าสนใจ ได้อย่างน่าสนใจ (ธีรวัฒน์ นุชเจริญผล, 2554)

ภาพที่ 7 ตลาดนัดสนามหลวง ของ เฉลิม นาคีรักษ์
ที่มา: 84 ปี ชาตกาล เฉลิม นาคีรักษ์.

ภาพที่ 8 ตลาดนัดสนามหลวง ของ ศาสตราจารย์เฉลิม นาคีรักษ์
ที่มา: 84 ปี ชาตกาล เฉลิม นาคีรักษ์.

ประวัติเฉลิม นาศิริรักษ์

เกิดเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๖๐ ที่อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ปัจจุบันถึงแก่กรรมแล้ว ศาสตราจารย์พิเศษเฉลิมนาศิริรักษ์ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็น ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม) เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๓๑ เฉลิม นาศิริรักษ์ เป็นศิลปินอาวุโสคนสำคัญด้านจิตรกรรมผู้บุกเบิกศิลปะไทยร่วมสมัย สมัยใหม่ของประเทศไทย ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือในวงการศิลปะและศิลปศึกษาโดยทั่วไป มีผลงานดีเด่นทั้งในแบบศิลปะสมัยใหม่และศิลปะแบบประเพณีประยุกต์ ผลงานส่วนใหญ่เกี่ยวกับชีวิตและประเพณีไทยมีความยึดมั่นและศรัทธาในศิลปะ ได้สร้างสรรค์ผลงานต่อเนื่องกันมาเป็นเวลายาวนานเกือบ ๕๐ ปี มีผลงานแพร่หลายทั้งในและต่างประเทศ เคยได้รับรางวัลในการประกวดศิลปกรรมหลายครั้งและหลายแห่ง ในด้านการถ่ายทอดวิชาความรู้ทางศิลปะนั้น เฉลิม นาศิริรักษ์ ได้เป็นอาจารย์สอนวิชาศิลปะที่ วิทยาลัยเพาะช่าง เป็นเวลา ๓๗ ปี มีศิษย์เป็นจำนวนมากทั่วประเทศ ได้รับราชการโดยตลอดมา จนได้รับแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการวิทยาลัยเพาะช่าง และเป็นคณบดีคณะศิลปกรรม วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเพาะช่าง เมื่อเกษียณอายุราชการแล้ว ได้รับแต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์พิเศษในสถาบันดังกล่าว

งานศิลปะของ เฉลิม นาศิริรักษ์ โดยหลักนั้นคือ งานจิตรกรรม ซึ่งมีทั้งแนวสากลสมัยใหม่และแนวประเพณีประยุกต์ ส่วนเทคนิคที่ใช้มีทั้งสีน้ำมัน สีน้ำ สีฝุ่น และสีพลาสติก ส่วนเนื้อหาและเรื่องราวที่เขียนนั้นมีหลากหลาย ตั้งแต่ภาพหุ่นนิ่ง ภาพทิวทัศน์ ภาพบุคคล และภาพเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมไทย ซึ่งผลงานเหล่านี้ล้วนเป็นผลงานที่ดีเด่นเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป ผลงานสำคัญที่ได้สร้างสรรค์ไว้ได้แก่พระบรมสาทิสลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ตลอดจนพระมหากษัตริย์และเจ้านายในราชวงศ์จักรีอีกหลายพระองค์ ซึ่งประดิษฐานไว้ในสถานที่สำคัญต่าง ๆ หลายแห่งด้านการเขียนภาพสีน้ำ ก็เป็นงานที่ท่านรักและทำได้ดีเป็นพิเศษ จนได้รับคำชมเชยจาก ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี งานประเภทนี้ส่วนใหญ่จะเป็นภาพทิวทัศน์ที่ต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ท่านได้เดินทางไปพบเห็นและเกิดความประทับใจ ส่วนผลงานแนวประเพณีประยุกต์นั้น นับเป็นผลงานดีเด่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ผลงานเหล่านี้ นอกจากจะสามารถถ่ายทอดชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านในชนบทแบบอีสานได้เป็นอย่างดีแล้วยังให้ความรู้สึกความสดใส สนุกสนาน มีรายละเอียดที่ซับซ้อนน่าสนใจไปทั่วทุกตารางนิ้วของผลงาน อันเกิดจากการรวมตัวกันของแนวความคิดสร้างสรรค์ องค์ประกอบทางศิลปะ และมีมือชั้นครูด้วย (84 ปี ชาตกาล เฉลิม นาศิริรักษ์, 2543)

ศิลปกรรมจิตรกรรมฝาผนัง

จิตรกรรมฝาผนัง ข้อมูลรูปแบบลักษณะของตัวภาพ ไม่ว่าจะเป็นลักษณะท่าทาง สีหน้า การกระทำ ที่ต้องการแสดงถึงอารมณ์ และความรู้สึกของตัวบุคคลนั้น ไม่ว่าจะเป็นการเดิน การนั่ง การพูดคุย การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวภาพ นำมาใช้ในการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับงาน

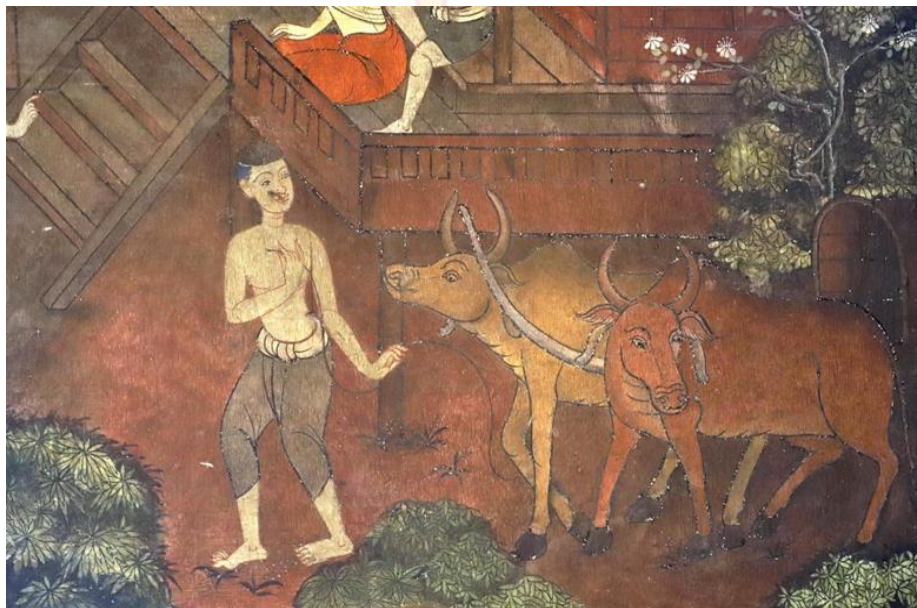
ภาพที่ 9 ตัวภาพชาวบ้าน จิตรกรรมฝาผนัง วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
ที่มา: ภาพถ่ายโดย ชนากานต์ ตัชชานานุสรณ์ 13 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 10 ตัวภาพชาวบ้าน จิตรกรรมฝาผนัง วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
ที่มา: ภาพถ่ายโดย ชนากานต์ ตัชชานานุสรณ์ 13 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 11 ตัวภาพชาวบ้าน จิตรกรรมฝาผนัง วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
ที่มา: ภาพถ่ายโดย ชนากานต์ ตัชชานานุสรณ์ 13 กุมภาพันธ์ 2567

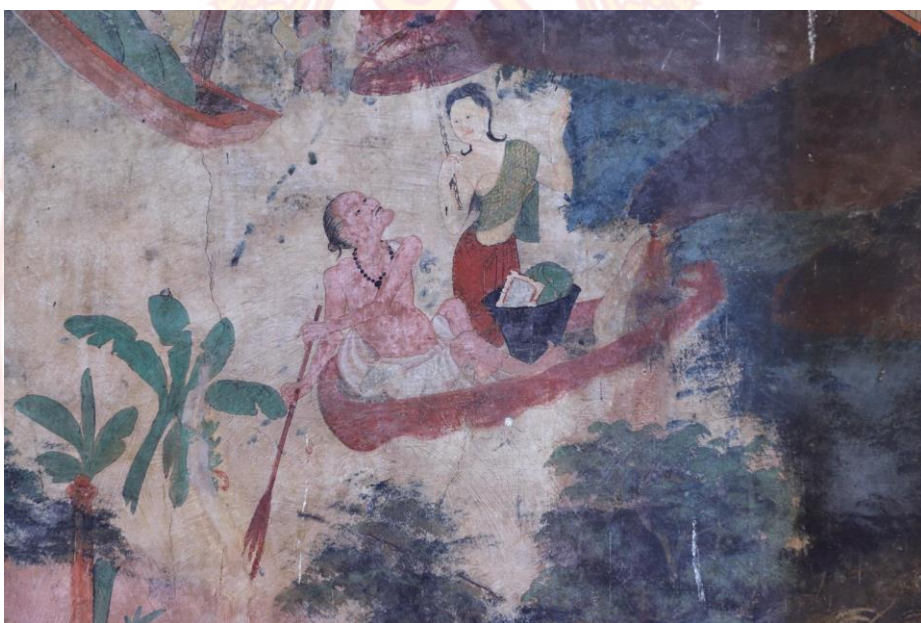
ภาพที่ 12 ตัวภาพชาวบ้าน จิตรกรรมฝาผนัง วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
ที่มา: ภาพถ่ายโดย ชนากานต์ ตัชชนานุสรณ์ 13 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 13 ตัวภาพชาวบ้าน จิตรกรรมฝาผนัง วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
ที่มา: ภาพถ่ายโดย ชนากานต์ ตัชชนานุสรณ์ 13 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 14 ตัวภาพชาวบ้าน จิตรกรรมฝาผนัง วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
ที่มา: ภาพถ่ายโดย ชนากานต์ ตัชชนานุสรณ์ 13 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 15 ตัวภาพชาวบ้าน จิตรกรรมฝาผนัง วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
ที่มา: ภาพถ่ายโดย ชนากานต์ ตัชชนานุสรณ์ 13 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 16 ตัวภาพชาวบ้าน จิตรกรรมฝาผนัง วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
ที่มา : ภาพถ่ายโดย ชนากานต์ ตัชชนานุสรณ์ 13 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 17 ตัวภาพชาวบ้าน จิตรกรรมฝาผนัง วัดสุวรรณาราม
ที่มา : ภาพถ่ายโดย ชนากานต์ ตัชชนานุสรณ์ 13 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 18 ตัวภาพชาวบ้าน จิตรกรรมฝาผนัง วัดสุวรรณาราม
ที่มา : ภาพถ่ายโดย ชนากานต์ ตัชชนานุสรณ์ 13 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 19 ตัวภาพชาวบ้าน จิตรกรรมฝาผนัง วัดสุวรรณาราม
ที่มา : ภาพถ่ายโดย ชนากานต์ ตัชชนานุสรณ์ 13 กุมภาพันธ์ 2567

ข้อมูลรูปแบบของสถานที่ ตลาดร่มหุบมหาชัย ตลาดพลู วงเวียนใหญ่ เกิดจากถ่ายสถานที่จริง โดยได้เดินทางสำรวจเก็บข้อมูล เพื่อนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับงาน

ภาพที่ 20 สถานีมหาชัย

ที่มา: ภาพถ่ายสถานีมหาชัย โดย ชนกานต์ ตัชชานุสรณ์ 13 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 21 สถานีมหาชัย

ที่มา: ภาพถ่ายสถานีมหาชัย โดย ชนกานต์ ตัชชานุสรณ์ 13 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 22 สถานีมหาชัย

ที่มา: ภาพถ่ายสถานีมหาชัย โดย ชนกานต์ ตัชชนานุสรณ์ 13 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 23 สถานีมหาชัย

ที่มา: ภาพถ่ายสถานีมหาชัย โดย ชนกานต์ ตัชชนานุสรณ์ 13 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 24 สถานีมหาชัย

ที่มา: ภาพถ่ายสถานีมหาชัย โดย ชนาภานต์ ตัชชานนุสรณ์ 13 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 25 สถานีมหาชัย

ที่มา: ภาพถ่ายสถานีมหาชัย โดย ชนาภานต์ ตัชชานนุสรณ์ 13 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 26 บรรยากาศสถานีมหาชัย

ที่มา: ภาพถ่ายสถานีมหาชัย โดย ชนกานต์ ตัชชนานุสรณ์ 13 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 27 บรรยากาศสถานีมหาชัย

ที่มา: ภาพถ่ายสถานีมหาชัย ชนกานต์ ตัชชนานุสรณ์ 13 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 28 บรรยากาศสถานีมหาชัย

ที่มา: ภาพถ่ายสถานีมหาชัย ชนากานต์ ตัชชนานุสรณ์ 13 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 29 บรรยากาศสถานีมหาชัย

ที่มา: ภาพถ่ายสถานีมหาชัย โดย ชนากานต์ ตัชชนานุสรณ์ 13 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 32 บรรยากาศสถานีวงเวียนใหญ่

ที่มา: ภาพถ่ายสถานีวงเวียนใหญ่ โดย ชนากานต์ ตัชชานุสรณ์ 13 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 33 บรรยากาศสถานีวงเวียนใหญ่

ที่มา: ภาพถ่ายสถานีวงเวียนใหญ่ โดย ชนากานต์ ตัชชานุสรณ์ 13 กุมภาพันธ์ 2567

2.4 จากการที่ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากทฤษฎีเกี่ยวกับศิลปินและข้อมูลทางศิลปกรรม สรุปได้ว่า

จากการศึกษาข้อมูลจากทฤษฎีเกี่ยวกับศิลปิน ด้วยการเล่าเรื่องเกี่ยวกับการเดินทางจากบ้านสู่เมือง ผู้วิจัยได้หยิบยกการเล่าเรื่องที่เกิดจากประสบการณ์ การรับรู้ สัมผัส ของผู้วิจัย เกี่ยวกับการเดินทาง ทำให้ผู้วิจัยเกิดความประทับใจในสถานที่และบรรยากาศที่เคยสัมผัส จึงได้ทำการศึกษา ค้นคว้ารวบรวมเป็นข้อมูลประกอบในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์

การจัดองค์ประกอบ ได้รับอิทธิพลจากธีรวัฒน์ นุชเจริญผล ในด้านการใช้และเทคนิคซึ่งศิลปินเขียนในแนวจิตรกรรมไทยร่วมสมัย นำมาศึกษา พัฒนาให้สอดคล้องกับเนื้อหาการเดินทาง เพื่อสื่อถึงอารมณ์ความรู้สึกของภาพ และประยุกต์ให้เหมาะสมกับงาน

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

ธนาธร แก้วโสนด (2564) เรื่องวิถีชีวิตแออัดของสังคมเมือง

ปัจจุบันนี้ประเทศไทยมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว และปัจจัยหลักที่ทำให้เศรษฐกิจเจริญรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว จากสังคมเกษตรกรรมเข้าสู่สังคมแบบอุตสาหกรรมนิยม ความเจริญนั้นดึงดูดผู้คนจากชนบทให้หลั่งไหลเข้ามาทำงานเพื่อแลกกับค่าตอบแทนสูง ผู้สร้างสรรค์เองก็เป็นบุคคลหนึ่งที่ต้องประสบกับสถานการณ์นั้นคือต้องย้ายเข้ามาทำงานที่กรุงเทพฯ ผู้สร้างสรรค์ได้เลือกหยิบแง่มุมต่าง ๆ มาเรียงร้อย ผ่านมุมมองแบบศิลปะไทยประเพณีเพื่อสะท้อนให้เห็นจิตวิญญาณอันแท้จริงของผู้สร้างสรรค์ ด้วยการแสดงออกในรูปแบบจิตรกรรมไทยแนวประเพณีผ่านวัสดุสำเร็จรูปเล่าเรื่องราวความแออัด และเหตุการณ์ปัจจุบัน เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะความเป็นอดีตที่เข้ามาผสมผสาน 2 กับความเป็นปัจจุบัน (ธนาธร แก้วโสนด, 2564)

ธีรวัฒน์ นุชเจริญผล (2554) เรื่องจิตรกรรมไทยในประเพณี ในอดีตและปัจจุบัน

จิตรกรรมไทยประเพณี ในอดีตและปัจจุบัน เป็นการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านทัศนศิลป์ ด้วยการนำภาพเหตุการณ์ปัจจุบันและภาพแรงบันดาลใจจากจิตรกรรมฝาผนังในอดีตมาทับซ้อน โดยมีเรื่องราวและกลวิธีที่สอดคล้องทางจิตรกรรมเป็นตัวประสานเชื่อมโยงให้สามารถอยู่ร่วมกันได้เพื่อต้องการสื่อถึงความกลมกลืนในการสร้างสรรค์งานด้วยการขัดแย้งของรูปแบบงานที่เชื่อมต่อกันในเวลาในแต่ละยุค โดยมีแง่มุมสะท้อนเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์และสภาพสังคมปัจจุบัน ให้ตระหนักภาพเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบันที่เกิดขึ้นซ้ำซ้อนบนผืนแผ่นดินไทย (ธีรวัฒน์ นุชเจริญผล, 2554)

นายอภิสิทธิ์ แก่นจันทร์ (2563) เรื่องวิถีชีวิตในเมือง

วิถีความเป็นอยู่ของผู้คนในทุกวันนี้มีอยู่ 2 รูปแบบใหญ่ๆ คือรูปแบบสังคมเมืองและรูปแบบชนบท ซึ่งมีความแตกต่างกันเป็นอย่างมากวิถีชีวิตในเมืองหลวง ณ กรุงเทพมหานครก็เช่นเดียวกันมีการใช้ชีวิตแบบเร่งรีบ แออัด วุ่นวายไร้การปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน อยู่ท่ามกลางความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุมีสิ่งก่อสร้างใหญ่โตมากมาย บ้านเมืองไม่เคยหลับไหล ความทันสมัยเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอย่างไม่หยุดหย่อนผู้ คนต่างหลงใหลจากหลากหลายสารทิศ ต่างพ่อต่างแม่ แต่ทุกคนร่วมมีสิ่งเหมือนกันคือมาเพื่อทำหน้าที่ มาเพื่อแสวงหาโอกาสในการทำงาน โอกาสด้านการศึกษาหรือเพื่อการทำงานอาชีพที่ดีเพื่อความเจริญก้าวหน้าของชีวิตการใช้ชีวิตในเมืองหลวงนี้เหล่าผู้คนทั้งหลายต้องสู้อยู่ (อภิสิทธิ์ แก่นจันทร์, 2563)

ฐิติพงศ์ จันทร์หอม (2563) เรื่องวิถีชีวิตคนกรุง

การสร้างสรรคศิลป์นั้นจะต้องอาศัยธรรมชาติสภาพแวดล้อมประสบการณ์การเรียนรู้และการแสดงออกซึ่งความรู้สึกส่วนตัวทางศิลปะเป็นปัจจัยสำคัญสามารถแสดงออกได้หลายรูปแบบตามประสบการณ์ที่สะสมไว้ในแต่ละคนอารมณ์ความรู้สึกที่แสดงออกจึงมีความแตกต่างกันในด้านรูปแบบและวิธีการนำเสนอในสภาพปัจจุบันแม้ว่าความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้เข้ามาอิทธิพลต่อมนุษย์ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายหลายด้านมนุษย์ต้องมีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลาโดยจะรู้ตัวหรือไม่ก็ตามเพื่อให้วิถีชีวิตดำเนินไปได้อย่างปกติสุข (ฐิติพงศ์ จันทร์หอม, 2558)

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงาน

การสร้างสรรคผลงานศิลปศึกษานิพนธ์ “จิตรกรรมไทยร่วมสมัยการเดินทางจากบ้านสู่เมือง” ซึ่งผู้สร้างสรรค์ได้รับจากประสบการณ์โดยตรงของการดำรงชีวิตในสังคมเมือง และพบเห็นจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวในสังคมปัจจุบัน เกิดความประทับใจของผู้สร้างสรรค์สู่แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานที่แสดงออกโดยถ่ายทอดกระบวนการ ทางความคิดที่นำเสนอด้วยกระบวนการทางเทคนิคงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย

3.1 ขั้นตอนการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพื่อการสร้างสรรคผลงานศิลปศึกษานิพนธ์หัวข้อ “การเดินทางจากบ้านสู่เมือง” ซึ่งเป็นการนำเสนอเรื่องราวของบรรยากาศการดำเนินชีวิตของผู้คนชาวมหาชัย บรรยากาศตลาดในยามเช้าที่มีผู้คนจับจ่ายใช้สอย มีพ่อค้าแม่ค้าค้าขายตั้งแต่เช้าตรู่มิทางรถไฟ เมื่อรถไฟได้กำหนดเวลาในการออกจากสถานี พ่อค้าแม่ค้าที่กำลังขายของอยู่ก็จะเตรียมหุ้บ่มตามริมทางรถไฟ ผู้คนที่จับจ่ายใช้สอย ต้องหลบรถไฟขบวนที่กำลังออกจากสถานี บรรยากาศตอนเช้าของตลาดมหาชัย ที่ผ่านในทุกเช้ามีความครึกครื้น จอแจ นำมาสร้างสรรค์จึงได้นำภาพบรรยากาศความเป็นอยู่ของผู้คนในกลุ่มหรือสังคมนั้นนั้น มาสร้างสรรค์เป็นงานและเป็นพื้นฐานทางความคิดริเริ่มในการทำศิลปศึกษานิพนธ์ โดยมีแรงบันดาลใจจากประสบการณ์ตรง ที่มีโอกาสได้เดินทางไปเรียนในเมืองหลวง โดยเริ่มศึกษาข้อมูลจากเอกสารวิชาการ หนังสือ บทวิจัยวิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวข้องเพื่อหาข้อมูลและสนับสนุนความคิดและเพื่อได้มาซึ่งมุมมองใหม่ใหม่ของการใช้ชีวิต ข้อมูลจากภาพถ่ายเป็นอีกหนึ่งที่มีประโยชน์เป็นอย่างยิ่ง เพราะทำให้เห็นภาพของสถานีมหาชัยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทำให้ทำให้เข้าใจสภาพสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ในการลงภาคสนามเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สำคัญในการนำมาวิเคราะห์และสร้างสรรค์ผลงาน จากนั้นเมื่อรวบรวมข้อมูลต่างๆจึงนำข้อมูลดังกล่าวมารวบรวมเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลล้นกรอง เป็นองค์ประกอบของผลงานศิลปศึกษานิพนธ์ในรูปแบบของจิตรกรรมไทยร่วมสมัย เทคนิคสีฝุ่นบนผ้าใบ

3.2 ขั้นตอนการสร้างสรรคผลงานศิลปศึกษานิพนธ์

ในการศึกษาเรื่องราวของ “การเดินทางจากบ้านสู่เมือง” เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในแบบร่างความคิดได้นำเสนอในส่วนของพื้นที่สถานีตลาดมหาชัย ซึ่งเป็นจุดศูนย์รวมการคิด รูปแบบองค์ประกอบของผลงานนำรูปแบบของตลาดในสถานที่จริงมาใช้ โดยนำเอากลุ่มผู้คนมาผนวกกับพื้นที่ วัตถุ และสิ่งของ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในผลงานมากที่สุด ดังนั้นการเตรียมข้อมูลการเก็บ

รวบรวมความคิดการศึกษาลงานในสถานที่จริงจึงส่งผลต่อการทำแบบร่างความคิดและแบบร่างสี
เป็นอย่างมาก

แบบร่างลายเส้นที่เสนอเป็นงานศิลปศึกษานิพนธ์

จากการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับบรรยากาศตลาดมหาชัย

ภาพที่ 34 ลายเส้นที่ 1 ภาพร่างลายเส้นศิลปศึกษานิพนธ์ชั้นที่1

ที่มา: ภาพถ่ายโดย ชนกานต์ ตัชชานานุสรณ์ 20 กุมภาพันธ์ 2567

เป็นภาพลายเส้นที่แสดงเนื้อหาของสภาพพื้นที่สถานีมหาชัย ที่เป็นสถานีเริ่มต้น แสดงถึง
ผู้คนที่ร่วมเดินทางไปกับรถไฟขบวนนี้ ทั้งพ่อค้าแม่ค้า นักเรียนนักศึกษา ที่มีความวุ่นวาย แออัด เร่ง
รีบ ได้นำสถานที่จริง ตลาดมหาชัยเป็นพื้นหลังมีขบวนรถไฟที่จอดอยู่ และมีผู้คนทำทางต่างๆเพื่อให้
ภาพดูสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ภาพที่ 35 ภาพร่างลายเส้นศิลปศึกษานิพนธ์ชั้นที่ 2

(ภาพที่กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมเลือก)

ที่มา: ภาพถ่ายโดย ชนาภานต์ ตัชชนานุสรณ์ 20 กุมภาพันธ์ 2567

เป็นภาพลายเส้นที่แสดงเนื้อหาของสภาพพื้นที่ตลาดร่มหุบมาชัย แสดงถึงลักษณะของผู้คนที่มาจับจ่ายใช้สอย ช่วงเวลาตอนเช้า ภาพนั้นแสดงมุมมองแบบ Perspective โดยจุดเด่นบริเวณนี้จะเป็นผู้คนที่มาจับจ่ายใช้สอยเดินอยู่ที่ตลาดนัดอย่างหนาแน่น ที่มีพ่อค้าแม่ค้าหุ้บร่ม และขบวนรถไฟ ประกอบไปด้วยผู้คนในลักษณะท่าทางที่ต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มคนที่มาซื้อของ กลุ่มคนที่มาเดินเล่น จัดวางกลุ่มคนเหล่านี้เป็นแนวเส้นเพื่อเชื่อมโยงต่างๆเข้าหาจุดเด่นของภาพ

แบบร่างโครงสร้างที่เสนอเป็นผลงานศิลปศึกษานิพนธ์

ภาพที่ 36 ภาพร่างโครงสร้างขึ้น 1

ที่มา: ภาพถ่ายโดย ชนากานต์ ตัชชนานุสรณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2567

โครงสร้างขึ้น 1 เป็นบรรยากาศสี่คู่ตรงข้ามในปริมาณที่แตกต่างกันทำให้ภาพดูน่าสนใจยิ่งขึ้น มีตัวภาพเป็นจุดเด่นโดยสีสว่าง ทำให้ดูโดดเด่นและทำค่าแสงภาพให้ดูน่าสนใจ

ภาพที่ 37 ภาพร่างโครงสร้างชั้น 2

(ได้รับการคัดเลือกให้ขยายเป็นผลงานศิลปศึกษานิพนธ์ ชั้นที่ 1)

ที่มา: ภาพถ่ายโดย ชนาภานต์ ตัชชานุสรณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2567

โครงสร้างชั้น 2 เป็นบรรยากาศสี่คูตรงข้ามในปริมาณที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิงทำให้ภาพดูน่าสนใจยิ่งขึ้น มีตัวภาพเป็นจุดเด่นโดยสีสว่าง ทำให้ดูโดดเด่นและทำค่าแสงภาพให้ดูน่าสนใจ

3.3 ขั้นตอนการสร้างสรรค์สื่อการสอน

ภาพที่ 38 สื่อการสอนการลงสีตัวภาพในงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย
ที่มา: โดย ชนกานต์ ดัชชนานุสรณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2567

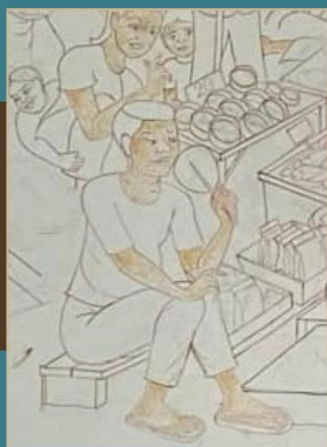
ภาพที่ 39 ขั้นตอนการทำการร่างภาพ
ที่มา: โดย ชนกานต์ ดัชชนานุสรณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2567

ขั้นตอนการทำ

ขั้นตอนที่ 2 ตัดเส้นตัวภาพด้วยสีน้ำตาล

ภาพที่ 40 ขั้นตอนการทำการตัดเส้นตัวภาพด้วยสีน้ำตาล
ที่มา: โดย ชนากานต์ ตัชชนานุสรณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2567

ขั้นตอนการทำ

ขั้นตอนที่ 3 ระบายสีตัวภาพ ลงสีเนื้อโดยรวม

ภาพที่ 41 ขั้นตอนการทำการระบายสีตัวภาพ ลงสีเนื้อโดยรวม
ที่มา: โดย ชนากานต์ ตัชชนานุสรณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2567

ขั้นตอนการทำ

ขั้นตอนที่ 4 ลงสีตัวภาพ เสื้อผ้าและ
กางเกง ด้วยสีน้ำหมึกที่อ่อน

ภาพที่ 42 ขั้นตอนการทำการลงสีตัวภาพเสื้อผ้า

ที่มา: โดย ชนากานต์ ตัชชนานุสรณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2567

ขั้นตอนการทำ

ขั้นตอนที่ 5 เพิ่มน้ำหมึกสีเข้าไปขึ้น ให้มีน้ำหมึกเข้มข้นขึ้น

ภาพที่ 43 ขั้นตอนการทำการเพิ่มน้ำหมึกสี

ที่มา: โดย ชนากานต์ ตัชชนานุสรณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2567

ขั้นตอนการทำ

ขั้นตอนที่ 6 ตัดเส้นหน้าตาคน เดิมสีปาก ตา ให้ดูมีชีวิตชีวามากขึ้น

ภาพที่ 44 ขั้นตอนการทำการตัดเส้นหน้าตาคน

ที่มา: โดย ชนากานต์ ตัชชนานุสรณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2567

ตัวภาพคนเสร็จสมบูรณ์

ภาพที่ 45 ตัวภาพเสร็จสมบูรณ์

ที่มา: โดย ชนากานต์ ตัชชนานุสรณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2567

3.4 รูปแบบของการสร้างสรรค์

ผลงานชุดนี้เป็นแบบจิตรกรรมไทยร่วมสมัยที่มีเนื้อหา รูปแบบและการจัดองค์ประกอบที่พัฒนามาจากจิตรกรรมไทยแบบประเพณี โดยนำเอาสถานที่ที่มีอยู่จริง สิ่งของ ผัก ผลไม้ ยานพาหนะ กลุ่มผู้คน มาปรับเปลี่ยน ดัดแปลงให้เหมาะสมกับงาน เช่น ร้านค้า ร้านขายของ รวมถึงนำมาจัดองค์ประกอบที่ผสมผสานบรรยากาศที่สวยงาม โดยใช้เทคนิคสีฝุ่นบนผ้าใบ

3.5 หลักการทางทัศนศิลป์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์

3.5.1 เอกภาพการจัดภาพโดยมีความเป็นเอกภาพด้วย เส้น รูปร่าง รูปทรง สี แสงเงา ที่สัมพันธ์กลมกลืนกันทั้งกลุ่มผู้คนและพื้นที่ในภาพทำให้ทั้งภาพดูเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

3.5.2 ดุลยภาพแสดงภาพผู้คนที่อยู่ทั่วทุกพื้นที่ของภาพ เชื่อมโยงเป็นเส้นเพื่อเข้าหาจุดเด่น จัดวางข้าวของเครื่องใช้ในบริเวณ พื้นที่ว่างซึ่งให้ความรู้สึกของความสุขสบายรื่นเริง

3.5.3 จุดเด่น แสดงจุดเด่นบริเวณพื้นที่ที่มีกลุ่มตัวภาพหนาแน่น ให้ความรู้สึกของกลุ่มผู้คนที่วุ่นวายสับสนและ แสดงถึงกิจวัตรประจำของกลุ่มผู้คนที่เกิดขึ้นในปัจจุบันด้วย

3.5.4 ความกลมกลืน แสดงการจัดองค์ประกอบของภาพประกอบต่างๆทางทัศนธาตุ ทั้งรูปแบบของเส้น รูปร่าง รูปทรง สี ขนาด สัดส่วน บริเวณ และพื้นที่พื้นที่ให้สัมพันธ์กลมกลืนกันทั้งเทคนิคและวิธีการสร้าง

3.5.5 ความขัดแย้ง แสดงความขัดแย้งในด้านของสี ในส่วนของพื้นที่ส่วนใหญ่ที่มีน้ำหนักรสีที่หม่น แต่ในส่วนของวัตถุสิ่งของของผู้คนกับมีน้ำหนักรสีที่อ่อนกว่า ซึ่งเป็นผลดีทำให้บริเวณจุดเด่นมีความเด่นชัดสดใสและงดงามยิ่งขึ้น

3.6 อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์

3.6.1 ไม้ที่ใช้ในการทำเฟรมขนาด 100 × 120 เซนติเมตร

3.6.2 ผ้าใบที่ใช้ในการขึงบนเฟรมขนาด 100 × 120 เซนติเมตร

3.6.3 ดินสอ ยางลบ กระดาษ

3.6.4 สีฝุ่น

3.6.5 พู่กันกลมเบอร์ต่างๆ ตั้งแต่เบอร์ 0-12

3.6.6 สะพานรองมือ

3.7 ขั้นตอนในการปฏิบัติงาน

ภาพที่ 46 การปฏิบัติงาน

ที่มา: ภาพถ่ายโดย ชนากานต์ ตัชชนานุสรณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2567

เริ่มจากการดำเนินการเตรียมผ้าใบตามขนาดที่กำหนด ทาสีรองพื้นด้วยสีอะคริลิก สีขาว ผสมดินสอพอง 3-4 รอบ

ภาพที่ 47 นำแบบร่างมาขยายให้มีขนาดพอดีกับเฟรมใบ

ที่มา: ภาพถ่ายโดย ชนากานต์ ตัชชนานุสรณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2567

ปรับแบบให้เรียบร้อย เท่ากับขนาดจริงจากนั้นจึงนำมาคัดลอกงานลงเฟรม

ภาพที่ 48 แสดงการคัดลอกแบบลงบนเฟรมผ้าใบ

ที่มา: ภาพถ่ายโดย ชนกานต์ ตัชชนานุสรณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 49 แสดงภาพการตัดเส้นตัวภาพด้วยสีอะคริลิกสีน้ำตาล

ที่มา: ภาพถ่ายโดย ชนกานต์ ตัชชนานุสรณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 50 การลงสีตัวภาพคน

ที่มา: ภาพถ่ายโดย ชนากานต์ ตัชชนานุสรณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2567

เมื่อลงสีในส่วนของตัวภาพเสร็จแล้ว จึงทำการระบายสีในส่วนของ ผัก ผลไม้ อาคาร บ้านเรือน รถไฟ

ภาพที่ 51 การลงสีตัวภาพ และ ผัก ผลไม้ อาคารบ้านเรือน รถไฟ เติ้นท์

ที่มา: ภาพถ่ายโดย ชนากานต์ ตัชชนานุสรณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 52 การลงสีตัวภาพ ร่ม ผักผลไม้ เต็นท์ และลงสีพื้นถนน
ที่มา: ภาพถ่ายโดย ชนากานต์ ตัชชานนุสรณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 53 การลงสีท้องฟ้า และเพิ่มน้ำหนักสี
ที่มา: ภาพถ่ายโดย ชนากานต์ ตัชชานนุสรณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 54 การเก็บรายละเอียดของตัวภาพ

ที่มา: ภาพถ่ายโดย ชนากานต์ ตัชชนานุสรณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2567

เมื่อทำการลงสีตัวภาพและ ผักผลไม้ รถไฟ เต้นท์ หลังจากนั้นจึงทำการเก็บรายละเอียดของภาพ ไม่ว่าจะเป็นรายละเอียดของตัวภาพ หรือสิ่งของ อาคารบ้านเรือน ยานพาหนะ

ภาพที่ 55 ผลงานศิลปศึกษาชั้นปีที่ 1

ที่มา: ภาพถ่ายโดย ชนากานต์ ตัชชนานุสรณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 56 แสดงโครงสร้างสีผลงานศิลปศึกษานิพนธ์ชั้นที่ 1
ที่มา: ภาพถ่ายโดย ชนากานต์ ตัชชานานุสรณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 57 ภาพผลงาน “ตลาดมหาชัย”
ขนาด 100 × 120 เซนติเมตร เทคนิคสีฝุ่นบนเฟรมผ้าใบ
ที่มา: ภาพถ่ายโดย ชนากานต์ ตัชชานานุสรณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 58 ภาพผลงาน “ตลาดมหาชัย”

ที่มา: ภาพถ่ายโดย ชนากานต์ ตัชชานานุสรณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2567

ประเภทของสื่อ จิตรกรรมไทยร่วมสมัย

ขนาด (ขนาด 100 เซนติเมตร × 120 เซนติเมตร)

เทคนิค สีฝุ่น บนเฟรมผ้าใบ

บทที่ 4

ผลการดำเนินงาน

การวิเคราะห์และพัฒนาผลงานศิลปศึกษานิพนธ์

การสร้างสรรคศิลปศึกษานิพนธ์เรื่อง “การเดินทางจากบ้านสู่เมือง” ได้รับแรงบันดาลใจจากการเดินทาง สถานีรถไฟตลาดมหาชัย ที่มีเอกลักษณ์เป็นตลาดที่ขายของริมทางรถไฟ มีตลาดร่มหุบ จึงเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างงานชิ้นนี้เพื่อต้องการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อการเดินทางจากบ้านสู่เมือง รวมถึงสะท้อนวิถีชีวิตการเดินทางและสภาพแวดล้อมในสังคมปัจจุบัน โดยผ่านการจัดองค์ประกอบที่ให้สภาพแวดล้อมเป็นผู้คน และสถาปัตยกรรม ยานพาหนะต่างๆ

ด้วยความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจึงเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย นำลักษณะท่าทางการแสดงออกของตัวภาพอาคารบ้านเรือนและบรรยากาศในปัจจุบันมาปรับใช้ในการสร้างสรรค์ เพื่อช่วยให้ผู้ที่ได้พบเห็นเข้าใจและรับรู้ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อถ่ายทอดเรื่องราววิถีชีวิตของผู้คนในยุคสมัยปัจจุบัน และเป็นหนึ่งส่วนเล็กๆในการบันทึกประวัติศาสตร์

ปฏิบัติงานจริงหลังจากที่ได้รับคำชี้แนะ คำวิจารณ์ จากอาจารย์ผู้สอน ได้นำคำชี้แนะเหล่านั้นมาปรับปรุงแก้ไข และนำมาพัฒนาต่อยอดทางความคิด จนเป็นแบบร่างที่สมบูรณ์ การปฏิบัติงานเป็นขั้นตอนจะทำให้เกิดการเรียนรู้แนวทางการสร้างสรรค์ และพัฒนาผลงานไปจากเดิมโดยได้นำเสนอสรุปผลการสร้างสรรค์ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์เนื้อหา

4.2 การวิเคราะห์ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์

4.1 การวิเคราะห์ด้านเนื้อหา

สถานีรถไฟมหาชัยเป็นสถานีรถไฟระดับ 1 ของทางรถไฟสายแม่กลอง ตั้งอยู่ถนนสุขาภิบาล ตำบลมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ห่างจากสถานีรถไฟวงเวียนใหญ่ 31 กิโลเมตร ลักษณะ สภาพแวดล้อมระหว่างที่ประทับใจ สถานีรถไฟมหาชัยเป็นสถานีปลายทางของเส้นทางช่วงวงเวียนใหญ่-มหาชัย สถานีรถไฟวงเวียนใหญ่ พอเริ่มออกเดินทางต้นทางที่ตลาดมหาชัยมีพ่อค้าแม่ค้าขายของตั้งแต่เช้า ก็จะมีเริ่มเห็นถึงความคึกคักของผู้คนที่จับจ่ายใช้สอยเตรียมตัวหอบหิ้วข้าวของขึ้นรถไฟ ในขณะที่รถไฟออก จะมีรถไฟอีกขบวนเข้ามาจอดที่สถานี เมื่อรถไฟจอดสนิทที่สถานี ก็พากันมาจับจ่ายใช้สอยเช่นกัน เมื่อรถถึงกำหนดเวลาที่จะวิ่งบนรางผ่านสองข้างทางที่มีทั้งบ้านคน วัด โรงเรียน ตลาด และอื่นๆ อีกมากมาย (ประยงค์ อยู่สมาน, 2552)

4.2 การวิเคราะห์ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์

ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์ ชั้นที่ 1

ภาพที่ 59 ภาพผลงานสำเร็จ ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์ ชั้นที่ 1

ที่มา: ภาพถ่ายโดย ชนาภานต์ ตัชชานานุสรณ์ เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2567

ข้อมูลภาพ

ชื่อภาพ : ตลาดมหาชัย

ขนาด : 100 x 120 เซนติเมตร

เทคนิค : สีฝุ่นบนเฟรมผ้าใบ

การวิเคราะห์ทัศนธาตุของภาพผลงาน “Unrecognized”

ภาพที่ 60 ภาพแสดงโครงสร้างองค์ประกอบ ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์ ชั้นที่ 1
ที่มา : ภาพถ่ายโดย ชนากานต์ ตัชชนานุสรณ์ เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2567

ภาพที่ 61 ผลงานสร้างสรรค์ที่นำมาวิเคราะห์ ชั้นที่ 1
ที่มา: ภาพถ่ายโดย ชนกานต์ ตัชชนานุสรณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2567

ชื่อภาพ ตลาดมหาชัย

เทคนิค สีฝุ่นบนเฟรมผ้าใบ

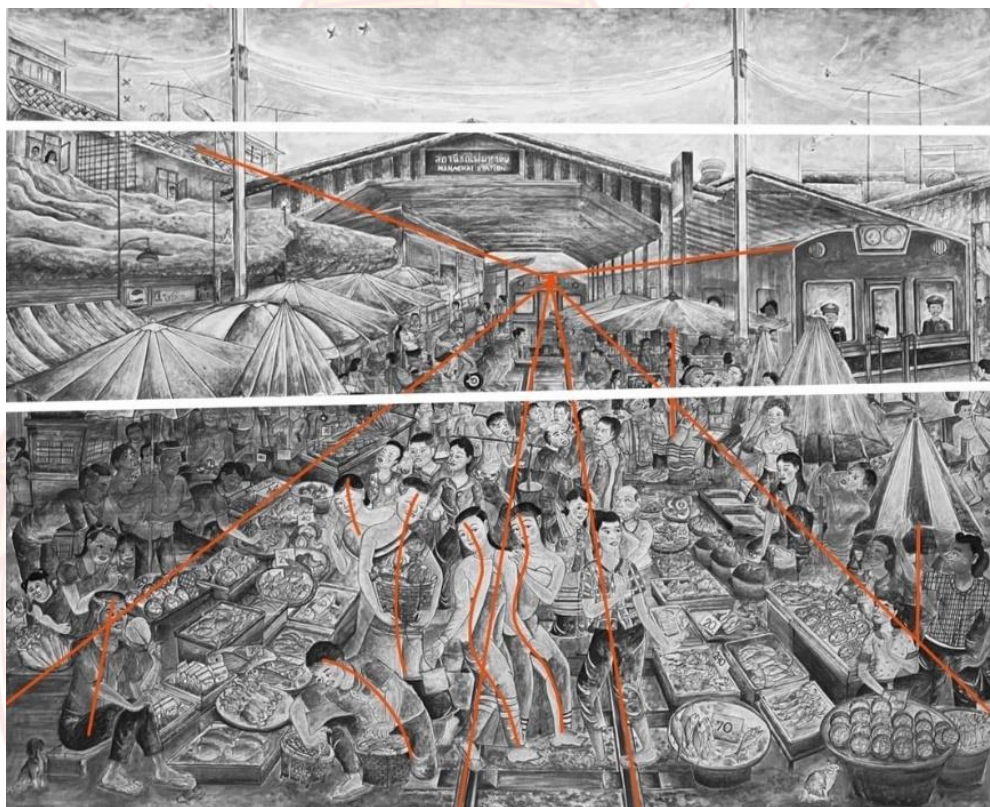
ขนาด 100 x 120 เซนติเมตร

4.2.1 การวิเคราะห์ทัศนธาตุของภาพผลงาน “Unrecognized”

ทำการวิเคราะห์และเรียบเรียงการใช้ทัศนธาตุในผลงานชิ้นนี้ได้แก่ เส้น (Line) รูปทรง (Form) สีและน้ำหนัก (Color and Tone) ที่ว่าง (Space) พื้นผิว (Texture) ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) เส้น (Line) เป็นทัศนธาตุที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อกำหนดขอบเขต ทิศทางและโครงสร้างของรูปทรง ทำให้รูปทรงดูเคลื่อนไหวและกลมกลืน เส้นที่ปรากฏในผลงานถูกนำมาใช้ในสองลักษณะคือ เส้นที่มองเห็น คือ เส้นที่เกิดขึ้นจากการถูกขีดเขียนให้ ปรากฏบนระนาบรองรับ เกิดเป็นเส้นตรง เส้นโค้ง เส้นซิกแซก เส้นหนา-บาง เส้นแตกพร่า เป็นต้น กับ เส้นโดยนัยเป็นเส้นที่มองไม่เห็น เส้นที่ไม่ปรากฏรูปเส้นชัดเจน โดยตรง แต่เป็นเส้นที่เกิดจาก องค์ประกอบต่าง ๆ จัดเรียง ตามตำแหน่ง และทิศทาง ที่ผู้ ดูสามารถ รับรู้ได้โดยนัยว่าเป็น เส้นตรง โค้ง หรือ ซิกแซก

ภาพที่ 62 แสดงลักษณะของเส้น

ที่มา : ภาพถ่ายโดย ชนาภานต์ ดัชนีนาสุรณ เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2567

2) รูปร่าง และรูปทรง (Form) เป็นส่วนประกอบที่สำคัญสื่อความหมายในตัว
ของมันเอง รูปร่างรูปทรงที่นำมาประกอบในผลงานเป็น สื่อที่แสดงออกถึง วิถีชีวิตของชุมชนใน
ตลาดมหาชัย และสิ่งแวดล้อม ที่แสดงออกมาในลักษณะจิตรกรรมไทยประยุกต์ โครงสร้างไม้หมอน
อาคารบ้านเรือน แสดงถึงความเก่า ความอยู่มานานของวิถีชีวิตในชุมชนชาวมหาชัยที่อยู่มานาน (3)

3) สีและน้ำหนก (Colure and Tone) จากแนวคิดหลักการใช้สีในผลงานที่
แสดงออกถึงพื้นที่ในจังหวัดสมุทรสาคร ผ่านการใช้สีฟ้าหม่นสร้างเป็นบรรยากาศโดยรวมที่
แสดงออกถึงเมือง มหาชัย ที่มีทั้งฝุ่นโรงงาน และ ชายทะเล (1) และสีที่แสดงออกในส่วนของภาพ
บุคคล กล่าวคือ สีที่เปรียบเสมือนชนชั้นวรรณะที่แตกต่าง มีความหลากหลาย เช่นชาวบ้าน จะมีสี
คล้ำ เนื่องจากเป็นคนทะเลหาปลา (2) ส่วนบุคคลที่มาจับจ่ายซื้อของก็จะมีผิวที่สว่าง เพราะส่วน
ใหญ่มาจากเมือง (3) ส่วนสีสันของเสื้อผ้าบุคคลเป็นไปตามจินตนาการของผู้วิจัย โดยไม่ยึดติดกับ
เหตุและผลความเป็นจริง ส่วนสถาปัตยกรรม (4) และยานพาหนะ (5) ใช้สีที่ใกล้เคียงความเป็นจริง
โดยผสมคลุกเคล้าสีบรรยากาศเข้าไปด้วย เพื่อความเหมาะสมของเอกภาพ

ภาพที่ 63 ภาพแสดงโครงสร้างและน้ำหนกส่วนรวมในผลงาน
ที่มา : ภาพถ่ายโดย ชนกานต์ ตัชชนานุสรณ์ เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2567

4) ที่ว่าง (Space) บริเวณว่างในผลงานให้ปรากฏอยู่ด้านหลังของรูปทรงเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเคลื่อนไหวของรูปทรง โดยแสดงสิ่งแวดล้อม สถานที่ตามความเป็นจริงที่แสดงระยะมิติแผ่ไว้ในพื้นที่ว่างนั้น ที่ว่างเป็นทัศนธาตุที่มองไม่เห็นจะปรากฏตัวก็ต่อเมื่อมีทัศนธาตุอื่นมากำหนดรูปร่างหรือมาก่อนให้เกิดปฏิกิริยาขึ้น โดยที่ว่างในงานจะอยู่บริเวณส่วนหน้าของภาพ จะน้อยลงไปตามระยะทาง ที่ลึกลงไป เนื่องจากในภาพสื่อถึงบรรยากาศของการจับจ่ายใช้สอยในตลาดยามเช้าที่มีคนจอแจ

5) พื้นผิว (Texture) พื้นผิวที่แสดงออกเกิดจากเทคนิคการใช้สีแบบ เลื่อมพรายด้วยการใช้สีฝุ่นบางๆทับซ้อนกันไป ผสมกับสีบรรยากาศเพื่อให้เกิดเอกภาพ และความหลากหลายของทัศนธาตุ ส่วนพื้นผิวด้านล่าง เช่นพื้นดิน แสดงออกถึงความขรุขระที่สื่อถึงพื้นดินที่แข็งแรง และระยะใกล้ พื้นผิวที่ถูกสร้างขึ้นให้ปรากฏอยู่ในผลงานเฉพาะบางส่วนเท่านั้น เพื่อไม่ให้รบกวนผลงานโดยรวม พื้นผิวที่ถูกสร้างขึ้นเป็นพื้นผิวที่เกิดจากเทคนิคการใช้สี ในพื้นที่บริเวณส่วนล่างของภาพ บริเวณแครบไหลย้อยของสีทับซ้อนกัน แสดงความเลือนลางกลมกลืนไปกับพื้นที่ว่าง เพื่อแสดงความลึกกลับ ซ่อนเร้น ไม่ชัดเจน ตามแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน

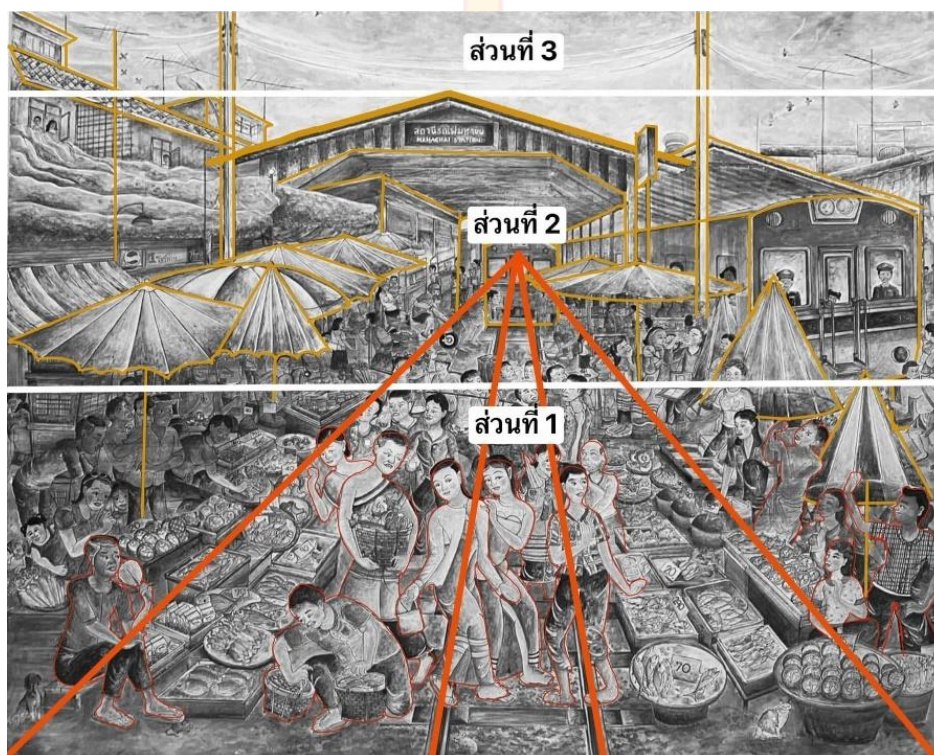

ภาพที่ 64 แสดงร่องรอยพื้นผิวในภาพผลงาน

ที่มา : ภาพถ่ายโดย ชนกานต์ ตัชชานุสรณ์ เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2567

4.2.2 วิเคราะห์องค์ประกอบศิลป์ของภาพผลงาน “Unrecognized”

หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ ที่สร้างสรรค์และแสดงการวิเคราะห์ในผลงานชิ้นนี้ได้แก่ โครงสร้างของภาพ (Structure) จังหวะและการเคลื่อนไหว (Rhythm and Movement) ความเป็นเด่น (Dominance) ความขัดแย้ง (Contrast) โดยนำเสนอตามรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 65 ภาพวิเคราะห์องค์ประกอบศิลป์เรื่อง โครงสร้างของภาพ
ที่มา : ภาพถ่ายโดย ชนากานต์ ตัชชนานุสรณ์ เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2567

1) โครงสร้างของภาพ (Structure)

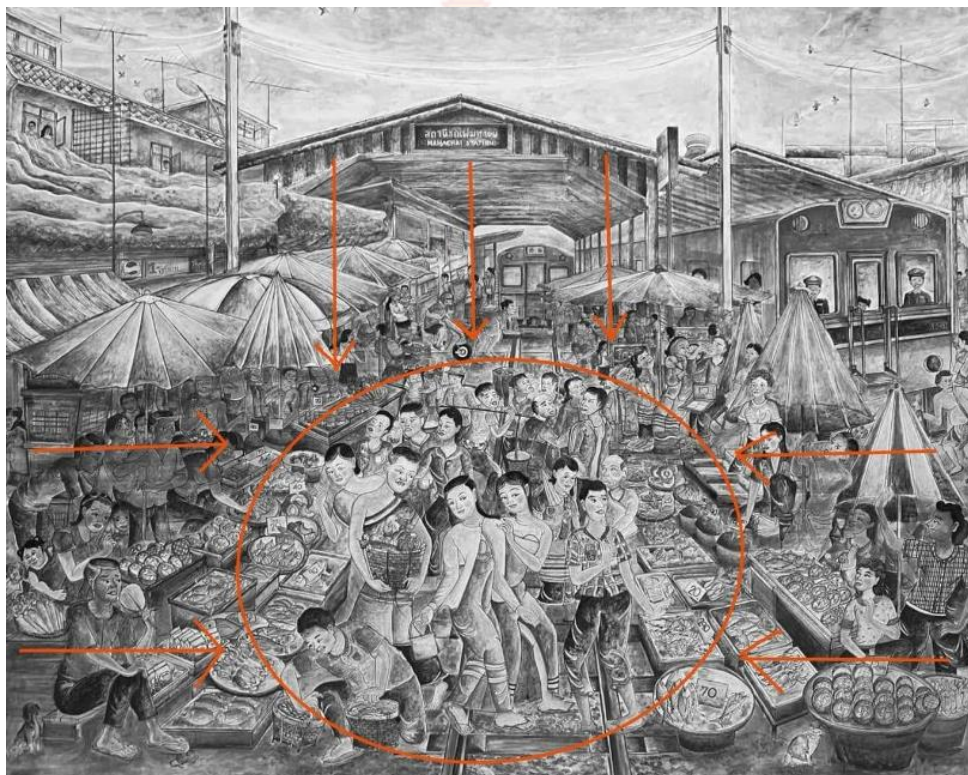
โครงสร้างของภาพแบ่งออกเป็นสามส่วนในแนวนอน บริเวณส่วนที่ 1 คือ คน ระยะหน้า ส่วนที่ 2 คือ สิ่งก่อสร้าง ส่วนที่ 3 คือ ท้องฟ้า โดยการดึงเส้นจุดนำสายตาไปสู่รถไฟ สื่อถึงเรื่องราวบรรยากาศของผู้คน มีรูปร่างรูปทรงผู้คนที่มาจับจ่ายสินค้าบริเวณเสาไฟฟ้าทั้ง 2 ต้น เป็นตัวกำหนดองค์ประกอบให้มองไปตรงกลาง โดยใช้เส้นสามเหลี่ยม เพื่อให้คนมองไปที่รถไฟ เป็นระยะจากหน้าไปหาหลัง ซึ่งความสำคัญของโครงสร้างดังกล่าวแสดงความหมายทางการสร้างสรรค์ บ่งบอกสิ่งที่มี ตามแนวความคิดและจินตนาการของข้าพเจ้า

ภาพที่ 66 ภาพวิเคราะห์องค์ประกอบศิลป์ เรื่องจังหวะและการเคลื่อนไหว
ที่มา : ภาพถ่ายโดย ชนากานต์ ตัชชานุสรณ์ เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2567

2) จังหวะและการเคลื่อนไหว (Rhythm and Movement)

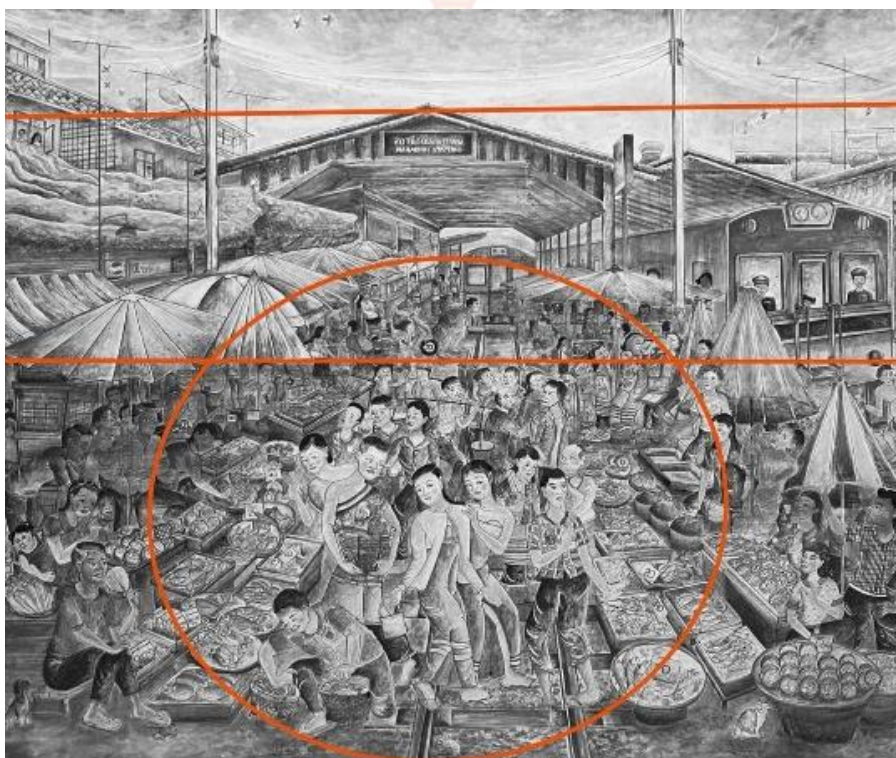
ใช้เส้นโครงสร้างของผู้คน แสดงถึงความเคลื่อนไหวที่เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างรูปร่างรูปทรง สายตาผู้คนที่มองกัน คือเส้นนำสายตาเป็นสื่อถึงเรื่องราวที่ผู้วิจัย ต้องการแสดงออกถึงการเดินทาง ตลอดจนบรรยากาศของท้องฟ้าสื่อถึงธรรมชาติและความสะดวกสบาย ในขณะเดียวกัน รูปร่างรูปทรงที่อยู่ในระยะหน้า ซึ่งเป็นรูปร่างรูปทรงหลักแสดงเนื้อหาความหมาย อารมณ์และความรู้สึกซึ่งเป็นจังหวะและการเคลื่อนไหว

ภาพที่ 67 ภาพวิเคราะห์องค์ประกอบศิลป์ เรื่องความเป็นเด่น
ที่มา : ภาพถ่ายโดย ชนากานต์ ตัชชานนุสรณ์ เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2567

3) ความเป็นเด่น (Dominance)

สีและบริเวณที่สว่าง ช่วยเสริมความเป็นเด่นของรูปร่างรูปทรง สีที่สดใส ขนาดใหญ่แสดงความเป็นเด่น ตำแหน่งตรงกลางภาพแสดงความเป็นเด่นที่สุดของภาพ ส่วนบริเวณตำแหน่งความเป็นเด่นรอง คือบริเวณ ส่วนที่เป็นร่ม ถือเป็นเอกลักษณ์ของตลาดแห่งนี้

ภาพที่ 68 แสดงตำแหน่งการวางจุดเด่น

ที่มา : ภาพถ่ายโดย ชนากานต์ ตัชชนานุสรณ์ เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2567

ภาพที่ 69 ภาพวิเคราะห์องค์ประกอบศิลป์ เรื่องความขัดแย้ง
ที่มา : ภาพถ่ายโดย ชนากานต์ ตัชชานุสรณ์ เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2567

4) ความขัดแย้ง

ความขัดของภาพนี้คือโครงสร้างเส้นและรูปทรง อีกทั้งทิศทางของเส้น และการตัดกันของสี สอดรับกับลีลาท่าทางของรูปทรง ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในผลงานทำให้เกิดความรู้สึกที่เร้าใจ ส่งเสริมให้ผลงานมีความน่าสนใจและมีชีวิตชีวา

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

การสร้างสรรคผลงานศิลปศึกษานิพนธ์การเดินทางจากบ้านสู่เมือง เกิดจากผู้วิจัยได้ประสบพบเจอวิถีชีวิตเหตุการณ์ต่าง ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน มีพ่อค้าแม่ค้าค้าขายตั้งแต่เช้าตรู่มิทางรถไฟ เมื่อรถไฟได้กำหนดเวลาในการออกจากสถานี พ่อค้าแม่ค้าที่กำลังขายของอยู่ก็จะเตรียมหุบร่มตามริมทางรถไฟ ผู้คนที่จับจ่ายใช้สอย ต้องหลบรถไฟที่กำลังออกจากสถานีตลอดจน บรรยากาศตอนเช้าของตลาดมหาชัย ที่ได้ผ่านในทุกเช้ามีความครึกครื้น จอแจ รถไฟจะวิ่งผ่านสถานีต่างๆ แบบนี้เป็นประจำทุกวัน ด้วยความสำคัญของประเด็นดังกล่าวจึงเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยสร้างสรรคผลงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย

5.2 อภิปราย

การสร้างสรรคผลงานศิลปศึกษานิพนธ์ได้มีการศึกษาสืบค้นข้อมูล ทางด้านประวัติความเป็นมาของสถานีรถไฟมหาชัย รวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งมีการลงพื้นที่จริงเพื่อรวบรวมข้อมูลให้มากที่สุด พร้อมทั้งศึกษารูปแบบงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย และออกแบบและผลิตสื่อการสอน ด้วยโปรแกรม Canva กระบวนการสร้างสรรคผลงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย ชุด “การเดินทางจากบ้านสู่เมือง”การสร้างสรรคมีการปรับแนวทางให้มีการพัฒนาจากผลงานก่อนศิลปศึกษานิพนธ์ โดยได้รับอิทธิพลอย่างมากมาจากจิตรกรรมไทยร่วมสมัย โดยได้ใช้เวลาในการค้นหาแนวทาง และนำมาวิเคราะห์ปรับใช้ในรูปแบบเฉพาะตน เพื่อให้ได้ผลงานที่สะท้อน ความรู้สึก บรรยากาศ ได้ประสบพบเจอในตอนเช้าทุกวัน มีการค้าขายตั้งแต่เช้าตรู่ออาทิเช่น อาหารทะเล ผัก ผลไม้ ที่ตั้งขายริมทางรถไฟ มีผู้คนจับจ่ายใช้สอยอย่างครึกครื้น เมื่อรถไฟได้กำหนดเวลาออกจากสถานี พ่อค้าแม่ค้าก็พากันหุบร่มเพื่อหลบรถไฟขบวนที่ออกจากมหาชัย ปลายทาง วังเวียนใหญ่ มีอาคารบ้านเรือนที่อยู่เคียงคู่มหาชัย เพื่อที่จะสร้างสรรคบรรยากาศที่ได้เดินทางที่เป็นจุดเริ่มต้นของการเดินทางสถานีตลาดมหาชัย ตลาดพลู และวังเวียนใหญ่ จึงเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรคผลงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย “การเดินทางจากบ้านสู่เมืองหลวง” เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อการเดินทางจากบ้านสู่เมืองหลวง รวมถึงสะท้อนวิถีชีวิตการเดินทางและสภาพแวดล้อมในสังคมปัจจุบัน ได้นำข้อมูลดังกล่าวมาสร้างสรรคผลงานผ่านการใช้ทัศนธาตุ เรื่อง

ของเส้น สี น้ำหนัก พื้นผิว ให้เกิดความเคลื่อนไหว ใช้เทคนิคการระบายสีแบบทิ้งรอยที่แปร่งให้เกิดความรู้สึก ที่ประสานกลมกลืน สัมพันธ์กัน ซึ่งสอดคล้องกับ (สุชาติ เถาทอง, 2539) ที่อธิบายว่าความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่ขัดแย้งซึ่งกันและกัน จะสังเกตเห็นความประสานสัมพันธ์อยู่ในธรรมชาติรอบๆตัว ส่วนในผลงานศิลปะนั้น ความประสานกลมกลืนเพียงอย่างเดียว บางทีก็ทำให้ดูน่าเบื่อ ดังนั้นในผลงานนั้นควรมีความขัดแย้งเจือปนอยู่บ้างเพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย นอกจากนี้แล้วความกลมกลืนยังทำหน้าที่เป็นตัวกลางช่วยประสานระหว่างความขัดแย้งอย่างเต็มที่ทำการซ้ำ ซึ่งความประสานสัมพันธ์มีอยู่หลายลักษณะ เช่น ความประสานสัมพันธ์กับเส้น รูปร่าง รูปทรง ทิศทาง ขนาด น้ำหนัก ลักษณะพื้นผิว และสี

จากกระบวนการที่ได้ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์หัวข้อ “การเดินทางจากบ้านสู่เมือง” ได้ผ่านการพัฒนาทั้งทางด้านแนวความคิด รูปแบบ เทคนิค รวมถึงการนำหลักของทัศนธาตุมาใช้ ผู้วิจัยได้ค้นพบแนวทางการพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงาน ชุด “การเดินทางจากบ้านสู่เมือง” ที่มีความแปลกใหม่ขึ้น และมีการพัฒนาปรับปรุง ทดลองทำให้อยู่ต่อเนื่อง เชื่อว่าผลงานที่ออกมาจะมีความลงตัวน่าสนใจ

อีกทั้งใช้เทคนิควิธีการระบายสีแบบทิ้งรอยแปร่ง ซึ่ง สอดคล้องกับ วิรุณ ตั้งเจริญ (2536) ที่กล่าวว่าวิธีการสร้างสรรค์งานศิลปะ โดยมีอัตลักษณ์เฉพาะตนให้ปรากฏอยู่ในผลงานจิตรกรรม เป็นการบ่งชี้ให้เห็นถึงความสามารถของผู้สร้างงานที่มีลักษณะเฉพาะตัว

ศิลปะในอดีตแสดงกลวิธีสร้างสรรค์ประณีตบรรจง มีกระบวนการขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะตามแบบแผนที่สืบทอดกันมา ขึ้นอยู่กับรูปแบบและเนื้อหาตามแบบประเพณีนิยมมากกว่าคุณค่าในเชิงกลวิธี หรือกระบวนการสร้างสรรค์ ซึ่งกลวิธีต่างๆ มีลักษณะเฉพาะตัวของศิลปิน (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2536)

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ศึกษาทำความเข้าใจเนื้อหาข้อมูลที่ต้องการสร้างสร้อย่างถี่ถ้วน พร้อมทั้งปรึกษาผู้รู้ เพื่อทราบถึงปัญหาและแนวทางแก้ไข

5.3.2 ศึกษาทฤษฎีสี และฝึกฝนปฏิบัติให้เกิดความชำนาญ เพื่อลดข้อบกพร่องที่จะเกิดขึ้นแล้วเพื่อที่จะสามารถสร้างสร้อย่างที่มีคุณภาพได้

5.3.3 วางแผนระยะเวลาในการทำงานให้ชัดเจน และปฏิบัติตามแบบแผนการทำงานอย่างเคร่งครัดเพื่อให้ผลงานเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด

5.3.4 ตรวจสอบความพร้อมของข้อมูล และอุปกรณ์ในการทำงาน เพื่อลดข้อผิดพลาด
ระหว่างการทำงาน

5.3.5 คำนึงถึงรายละเอียด และความเหมาะสมในการสร้างสร้งงาน ให้องค์ประกอบการ
ทำงานแต่ละอย่างมีความสัมพันธ์กัน

บรรณานุกรม

- กรมศิลปากร. (2562). พระราชพิธีอภิเษกสมรสระหว่างพระเจ้าสุทโธทนะและพระนางสิริมหามายา. ในจิตรกรรมไทยฝาผนังพระที่นั่งพุทไธสวรรย์ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ. กรุงเทพฯ.
- กาญจนา นาคสกุล. (2562). อัตลักษณ์ กับ เอกลักษณ์. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- กำจร สุรพงษ์ศรี. (2556). สุนทรียศาสตร์. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2532). จดหมายข่าวราชบัณฑิตยสถาน. ปีที่ 1 ฉบับที่ 10 ตุลาคม 2532
- จำนงค์ ทองประเสริฐ. (2528). ภาษาไทยโบราณ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แพรวพินยา.
- เฉลิม นาศิริภัก. (2527). ตลาดนัดสนามหลวง [จิตรกรรม] 84 ปี ชาตกาล
_____. (2527). ตลาดนัดสนามหลวง [จิตรกรรม] 84 ปี ชาตกาล
- จิตติพงศ์ จันทน์หอม. (2558). วิถีชีวิตคนกรุง. ศิลปินแห่งชาติจิตรกรรมไทย ภาควิชาศิลปะประจำชาติ
วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- ทิตนา แคมมณี. (2563). ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์. เข้าถึงได้จาก
<https://www.lifeeducation.in.th/positive-education/> สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2567
- ธรรณ แก้วโสนด. (2564). แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของจิตรกรรมไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี
สาขาวิชาทัศนศิลป์ : สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- _____. (2564). วิถีชีวิตแออัดของสังคมเมือง. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี สาขาวิชาทัศนศิลป์ :
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- ธีรวัฒน์ นุชเจริญผล. (2554). จิตรกรรมไทยประเพณี ในอดีตและปัจจุบัน. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต.
- _____. (2562) เสียงกระซิบจากบรรพบุรุษ. กรุงเทพฯ : Nanmeebooks.
- _____. (2551). คลองหลอด [จิตรกรรม] เข้าถึงได้จาก
<https://www.barameeofart.com/product.php?page> สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2567
- _____. (2552). เมืองไทย [จิตรกรรม]. เข้าถึงได้จาก
<https://www.barameeofart.com/product.php?page> สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2567
- น. ณ ปากน้ำ. (2537). ชุดจิตรกรรมฝาผนังในประเทศไทย. วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
สมุทรปราการ : ศรีบุญอุตสาหกรรมการพิมพ์
- ประยงค์ อยู่สมาน. (2552) ชุดบันทึกแผ่นดิน. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ประวิทย์ทางรถไฟสายแม่กลอง. (2554). สถานีรถไฟมหาชัย กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ประสิทธิ์ สันติวัฒนา. (2529). จิตรกรรมไทย. กรุงเทพฯ : O.S. Printing House Co.,Ltd.
- ปิยะพร กัญชนะ. (2537). วัดพระเชตุพลฯ. สมุทรปราการ : ศรีบุญอุตสาหกรรมการพิมพ์.

พรชัย ไจมา. (2552) ศิลปะไทย คนเมืองลานนา. เชียงใหม่: แกลเลอรีปาณิศา.

_____. (2552). Food offering to monks [จิตรกรรม]. เข้าถึงได้จาก

<https://www.sombatpermpoongallery.com/th/collection/sombat-collection/food->

สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2567

_____. (2552). My home [จิตรกรรม]. เข้าถึงได้จาก

<https://www.sombatpermpoongallery.com/th/collection/sombat-collection/food->

สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2567

ราชกิจจานุเบกษา. (2447) ประวัติทางรถไฟสายแม่กลอง. เล่มที่ 21 ตอนที่ 40 หน้า 739.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2550). ประสพการณ์. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์

รัชนี คุณานวรัตน์, (2562). จิตวิญญาณความเป็นไทย. กรุงเทพฯ : O.S. Printing House Co.,Ltd

วนิดา ขำเขียว. (2560). วิลเลียม เจมส์. กรุงเทพฯ: Printing House Co.,Ltd.

วิรุณ ตั้งเจริญ. (2536). ทศนศิลป์. กรุงเทพฯ : O.S. โอเดียนสโตร์.

สมชาติ มณีโชติ. (2529) จิตรกรรมไทย. กรุงเทพฯ : O.S. Printing House Co.,Ltd

สุชาติ เกาทอง. (2539). หลักการทศนศิลป์. กรุงเทพฯ : นำอักษร.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2530). พจนานุกรมศัพท์. กรุงเทพฯ : เพื่อนพิมพ์จำกัด.

บุษมาศ แสงเงิน. (2563). ประสพการณ์. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

ภูสิทธิ์ ชันติโย (2563). ประสพการณ์นิยม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอ็มไอเอส.

เมืองไทยของเรา. (2535). จิตรกรรมไทย. กรุงเทพฯ : ศิลปกรรม.

เสริมคุณ คุณาวงศ์. (2562). จิตตานวทัศน์ [จิตรกรรม] เข้าถึงได้จาก

<https://www.barameeofart.com/product.php?lang> สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2567

อภิสิทธิ์ แก่นจันทร์. 2563. วิถีชีวิตในเมือง. ศิลปินพณิชยสาขาศิลปกรรมไทย. ภาควิชาศิลปะประจำชาติ

วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

อรุณฉัตร คุรุวานิชย์. (2556). ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์. กรุงเทพฯ : O.S. Printing

ภาคผนวก

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวชนากานต์ ตัชชนานุสรณ์
ภูมิลำเนาเดิม	88/168 ซอย 2/5 หมู่ 7 หมู่บ้านโชคฤทัย ตำบลบางกระเจ้า อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสาคร 74000
วัน เดือน ปี เกิด	15 มิถุนายน พ.ศ. 2545
การศึกษา	ระดับมัธยม
สถานศึกษา	โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย
ปีที่สำเร็จการศึกษา	พ.ศ. 2563
การศึกษา	กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ประสบการณ์	
พ.ศ. 2567	ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย
รางวัลเกียรติยศ	
พ.ศ. 2565	ร่วมแสดงผลงาน โครงการ ค้นฉ่อง ส่องพุทธศิลป์ ครั้งที่ 3
พ.ศ. 2567	แสดงผลงานนิทรรศการศิลปศึกษานิพนธ์ “จูติ Juti art Exhibition